

Nr 94

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag till universitetssjukhusen m. m.; given Stockholms slott den 2 mars 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Hedlund

Propositionens huvudsakliga innehåll

På grundval av ett av en särskild utrustningskommitté framlagt förslag föreslås anvisande av 2 165 000 kronor till utrustning av lungklinikerna vid karolinska sjukhuset, vilka beräknas kunna tagas i bruk den 1 januari 1957.

Vidare framlägges av läkarutbildningsreformen föranledda förslag till avtal rörande dels vissa ombyggnadsarbeten m. m. inom den patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus, dels ock anordnande av ett övningslaboratorium i klinisk kemi vid serafimerlasarettet. I anslutning härtill föreslås anvisande av ett reservationsanslag å 190 000 kronor såsom bidrag till ombyggnadsarbetena vid den patologiska institutionen och ett reservationsanslag å 240 000 kronor såsom bidrag till anordnandet av övningslaboratoriet.

För det fortsatta utbyggandet av akademiska sjukhuset i Uppsala föreslås anvisande av ett investeringsanslag av 1 255 000 kronor. Av anslaget avses 140 000 kronor för ombyggnad av barnkliniken, 1 000 000 kronor för uppförande av en ny panncentral, 40 000 kronor för täckande av merkostnader vid den kirurgiska kliniken samt 75 000 kronor för fortsatt utredning.

Förslag framlägges om avtal mellan staten och Malmö stad angående anordnande av medicinsk undervisning vid de patologiska och bakteriologiska institutionerna vid Malmö allmänna sjukhus.

Slutligen föreslås riksdagen skola godkänna vissa grunder för dels fördelning av kostnaderna mellan staten och Göteborgs stad för uppförande av mikrobiologiska institutioner dels ock upplåtelse av kvinnoklinik I vid Sahlgrenska sjukhuset för medicinsk undervisning och forskning. I anslutning härtill äskas ett reservationsanslag av 12 000 kronor för vissa omändringsarbeten inom kvinnoklinik II.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars
1956.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, finans- och ecklesiastikdepartementen anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under elfte huvudtiteln, punkten 59, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Karolinska sjukhuset: Utrustning för budgetåret 1956/57 beräkna ett reservationsanslag av 3 565 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under kapitalbudgeten, inrikesdepartementet, statens allmänna fastighetsfond, punkten 5, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala för budgetåret 1956/57 beräkna ett investeringsanslag av 1 260 000 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga dessa anslagsfrågor till fortsatt behandling. I samband därmed torde jag få anmäla uppkomna frågor om dels vissa av den medicinska undervisningens anordnande föranledda överenskommelser med Stockholms stad, Malmö stad och Göteborgs stad, dels ock fördelning mellan staten och Göteborgs stad av kostnaderna för uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg.

Karolinska sjukhuset: Utrustning

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsatte jag den 26 maj 1955 en kommitté med uppdrag att med beaktande av vad som anförts i proposition nr 133/1955 (s. 8—10) verkställa en översyn av det förslag till utrustning av lungklinikerna vid karolinska sjukhuset, som framlagts av sjukhusets direktion i skrivelse den 31 augusti 1954, samt till Kungl. Maj:t inkomma med ett på verkställd översyn grundat utrustningsförslag.¹

¹ Som ledamöter i kommittén har ingått byrådirektören S. Aare, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare E. Birke, kamreraren E. Edwall samt intendenterna E. Olausson och O. Johansson.

Kommittén, som antagit namnet karolinska sjukhusets utrustningskommitté, har framlagt förslag i ämnet den 22 december 1955. Över förslaget har yttranden avgivits av direktionen för karolinska sjukhuset, Stockholms stads sjukhusdirektion samt Stockholms läns landstings förvaltningsutskott.

Utrustningskommitténs utredning och förslag

Erforderlig utrustning har av kommittén kostnadsberäknats till 3 765 000 kronor. Enligt det av direktionen tidigare upprättade utrustningsförslaget, som baserats på 260 vårdplatser, beräknades totalkostnaden till 4 596 000 kronor. Centrala sjukvårdsberedningen tillstyrkte efter granskning av detta förslag, att utrustning anskaffades intill ett belopp av i runt tal 3 120 000 kronor. Härvid hade beredningen från sin granskning undantagit utrustningen till de kemiska, fysiologiska och bakteriologiska laboratorierna samt kandidatlaboratoriet, vilken utrustning av direktionen kostnadsberäknats till 640 596 kronor. Kommitténs översyn har omfattat jämväl nämnda laboratorieutrustning och de beräknade kostnaderna för denna utrustning, i runt tal 499 000 kronor, jämte därå belöpande kostnader för administration och för oförutsedda utgifter ingår i den av kommittén beräknade totalkostnaden. Av den följande sammanställningen framgår fördelningen å olika materielslag av föreslagna kostnadsändringar.

Ä n d a m å l	Av direk- tionen åskad medels- anvisning kronor	Av centrala sjukvårds- beredningen tillstyrkt medels- anvisning kronor	Av kom- mittén föreslagen medels- anvisning kronor
Möbler	433 719	387 000	372 232
Sängar och sängutrustning	253 111	198 101	220 523
Textilier	44 153	44 153	41 503
Belysningsarmatur	79 538	71 963	76 183
Möbeltyg	23 750	14 375	14 375
Serveringsartiklar m. m.	20 825	18 440	16 784
Porslin m. m.	14 081	10 957	8 101
Utrustning vid sjukhusets centrala anläggningar ..	86 826	73 182	82 296
Brandredskap	6 800	4 015	1 700
Handdukhängare m. m.	7 000	6 000	6 000
Musikinstrument m. m.	22 370	18 940	16 900
Kontorsmaskiner m. m.	71 296	70 296	77 020
Vågar	12 861	12 861	12 761
Transportmateriel	84 562	81 303	84 835
Trädgårdsmöbler m. m.	2 260	2 260	2 260
Skyltar och anvisningstavlor	7 000	6 000	6 000
Diverse inventarier	58 051	51 231	45 054
Elektriska apparater	75 790	66 566	71 248
Projektionsapparater	45 420	36 270	34 270
Instrument och operationsmöbler	496 725	374 123	403 462
Röntgenutrustning	1 544 732	1 142 053	1 196 675
Laboratorieutrustning	640 596	—	499 025
Linne och gångkläder	224 839	192 514	182 138
Installationer och monteringar	—	—	15 000
Administrations- och entreprenadkostnader m. m.	127 481	86 478	104 570
Oförutsedda utgifter	212 214	150 919	174 084
Summa kronor	4 596 000	3 119 920	3 765 000

Kommittén framhåller, att utrustningsbehovet påverkats i olika avseenden sedan den av centrala sjukvårdsberedningen i slutet av år 1954 och början av år 1955 verkställda granskningen av direktionens förslag. Utrustning har sålunda numera beräknats för 263 mot tidigare beräknade 260 vårdplatser. I den medicinska kliniken har tillkommit en fullständig överläkarmottagning med mottagnings-, undersöknings- och genomlysningrum, lokaler för sekreterare samt patientväntrum. En expedition för föreståndarinna och en avdelning för arbetsterapi har tillkommit, varjämte avdelningen för sjukgymnastik utökats. Vidare har den beslutade ökningen av antalet medicine studerande vid karolinska institutet nödvändiggjort en uppräknig av vissa materielgrupper. Slutligen har under senaste året inträffade prisstegringar icke oväsentligt kommit att påverka utrustningskostnaderna. Kostnadsberäkningarna är baserade på det aktuella prisläget. Prisstegringar, som kan komma att inträffa, innan utrustningen inköpes, kan därför medföra, att kommittén nödgas inkomma med äskande om tilläggsanslag. Kommittén räknar med att kostnadsstegringar, som uppstår på grund av förbättrade konstruktioner eller dylikt, vid behov får täckas med tilläggsanslag.

Kommittén har i likhet med centrala sjukvårdsberedningen funnit, att planeringen av den egentliga röntgenavdelningen med sju röntgenlaboratorier med hänsyn till framtida utveckling är välbetänkt men att man i avvaktan på de närmaste årens erfarenheter rörande verksamhetens omfattning tills vidare bör låta anstå med anskaffning av apparater för ett laboratorium. Verksamheten i fyra av laboratorierna bör därjämte tills vidare bedrivas med hjälp av endast två röntgenmaskiner. Därest frekvensen vid avdelningen stiger i sådan grad, att ytterligare apparater måste anskaffas, avser kommittén att inkomma med framställning om ytterligare medel.

Kostnaderna för lungklinikernas utrustning skall bestridas av staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting enligt mellan dessa parter träffad överenskommelse innebärande, att landstinget skall bidra med 75 procent av utrustningskostnaderna för central- och distriktsdispensärerna samt att landstinget och staden i fråga om återstående kostnader skall bidra med 75 procent av utrustningskostnaden för de platser, som länet och staden skall disponera (46 resp. 74), dock att detta bidrag icke skall överstiga det belopp länet resp. staden skulle vidkännas vid eget nyuppfört, på flera specialavdelningar uppdelat sjukhus. Utrustningen av dispensärerna har kostnadsberäknats till 262 000 kronor. Frånräknas detta belopp den totala utrustningskostnaden återstår 3 503 000 kronor, innebärande en vårdplatskostnad av 13 319 kronor 39 öre. Stadens och länets bidrag har med utgångspunkt från denna platskostnad uppskattats till 739 226 resp. 459 519 kronor. Länets bidrag till utrustning av dispensärerna

har beräknats till 196 500 kronor. Statens andel uppgår således till (3 765 000 — 739 226 — 459 519 — 196 500) 2 369 755 kronor.

Vid beräkandet av stadens och länets bidrag skall emellertid hänsyn jämväl tagas till, att dessa parter i samband med lungklinikernas uppförande skall bidra till den utrustning, som anskaffades till tvätteriet i samband med barnklinikens uppförande. Tvätteriets kapacitet höjdes då till en nivå, som beräknades motsvara ökningen av tvättgodsmängden vid tillkomsten av barnkliniken, reumatologiska avdelningen och lungklinikerna. Den totala kostnaden för komplettering av utrustningen vid tvätteriet har uppgått till 115 300 kronor. Stadens och länets bidrag för bestridande av lungklinikernas andel i denna kostnad uppgår till 11 530 resp. 7 167 kronor. Med hänsyn härtill bör statens andel i utrustningskostnaden för lungklinikerna minskas med (11 530 + 7 167) 18 697 till 2 351 058 kronor samt stadens och länets andelar ökas med 11 530 resp. 7 167 till 750 756 resp. 663 186 kronor.

För innevarande budgetår har till utrustning av lungklinikerna anvisats 200 000 kronor. Därest klinikerna skall kunna tagas i bruk den 1 januari 1957, är det nödvändigt, att återstoden av på staten belöpande del av utrustningskostnaden eller 2 151 058 kronor anvisas för nästa budgetår.

Yttranden

Direktionen för karolinska sjukhuset erinrar om, att utrustningsanslagen till textilier m. m. i samband med tillkomsten av nya kliniker tidigare beräknats för knappt, vilket förorsakat en efter hand uppkommande brist på hela sjukhuset. Beträffande lungklinikerna synes den av kommittén gjorda beräkningen vara i knappaste laget. Erfarenheterna från den thoraxkirurgiska avdelningen vid Sabbatsbergs sjukhus visar, att ett avsevärt större behov av textilier förefinnes vid avdelningar av förevarande karaktär jämfört med vanliga allmänkirurgiska avdelningar. I fråga om den medicinska tuberkuloskliniken bör framhållas, att till skillnad från vanliga medicinska kliniker sängkläder och andra utrustningsartiklar i regel måste underkastas tidskrävande desinfektion före förnyad användning. Av denna anledning bör förrådet av nämnda artiklar hållas större än vad som i allmänhet är förhållandet. *Direktionen* hemställer därför, att det av utrustningskommittén föreslagna utrustningsanslaget uppräknas med 23 000 kronor.

Kommittén har ansett, att man i avvaktan på närmare erfarenhet rörande verksamheten vid röntgenavdelningen bör tills vidare uppskjuta anskaffning av viss röntgenutrustning. Åtgärden synes *direktionen* välbetänkt med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen på röntgenområdet. *Direktionen* förutsätter emellertid, att staden och länet kommer

att bidra till kostnaden för den komplettering av röntgenutrustningen, som framdeles kan komma att visa sig erforderlig.

Stockholms läns landstings förvaltningsutskott anser de beräknade kostnaderna för instrument, operationsmöbler, röntgen och laboratorier väl höga. Utskottet förutsätter, att vid upphandling av samtlig utrustning den beräknade inköpssumman genom anbudsförfarande skall kunna reduceras och därigenom uppkomna besparingar komma berörda parter tillgodo. Därest så sker, har förvaltningsutskottet intet att erinra mot det framlagda utrustningsförslaget.

Stockholms stads sjukhusdirektion framhåller, att den av kommittén beräknade utrustningskostnaden per vårdplats synes trots verkställd reduktion vara väl hög med hänsyn till bestämmelserna i gällande avtal. En av sjukhusdirektionen med ledning av föreliggande utrustningsförslag verkställd överslagsberäkning rörande de aktuella utrustningskostnaderna per vårdplats vid ett stadens centralsjukhus har givit en kostnad av cirka 9 720 kronor. Då sjukhusdirektionen emellertid icke f. n. kan åberopa utrustningskostnaden vid eget nyuppfört, på flera specialavdelningar uppdelat sjukhus som jämförelse, ser sig direktionen nödsakad lämna den av utrustningskommittén verkställda beräkningen av stadens utrustningskostnader till lungklinikerna utan erinran. Då sjukhusdirektionen likväl finner kostnaderna för utrustningen väl höga, förutsätter direktionen, att alla möjligheter till besparingar och kostnadsminskningar tillvaratas. I utrustningsförslaget har beräknats cirka 14 000 kronor för lakan och örn-gott m. m., avsedda att disponeras för vid lungklinikerna anställd personal, för vilken sjukhuset enligt vad under hand upplysts avser att förhyra bostäder i Solna. Sjukhusdirektionen motsätter sig icke, att staden bidrager till dessa kostnader under förutsättning, att staten i stället förklarar sig villig tolka § 6 i det s. k. Sabbatsbergsavtalet på sådant sätt, att bidrag lämnas till motsvarande kostnader för utrustning av för personalen vid Sabbatsbergs sjukhus förhyrda bostäder.

Vid beräkningen av länsdispensärens andel i utrustningskostnaderna för lungklinikerna har någon dispensärens andel i kostnaderna för laboratorieutrustningen icke medräknats. Då det torde kunna förutsättas, att även länsdispensären kommer att utnyttja laboratorierna, utgår sjukhusdirektionen från, att hänsyn toges här till vid uppgörandet av den slutliga fördelningen av utrustningskostnaderna.

Möjlighet torde föreligga att vid infordrande av anbud kunna erhålla lägre priser än de beräknade. Vid upphandlingen synes också möjligheter kunna yppas att ytterligare begränsa och förenkla utrustningen. Sjukhusdirektionen förutsätter, att härigenom uppkomna kostnadsminskningar icke toges i anspråk för en utökning av utrustningsprogrammet eller för andra ändamål utan i stället medför minskningar i utrustningskostnaderna.

Departementschefen

De nya lungklinikerna beräknas stå färdiga den 1 januari 1957. Med hänsyn härtill måste medel nu anvisas för erforderlig utrustning. Vid min anmälan i propositionen nr 133/1955 av frågan om anvisande av medel för innevarande budgetår till utrustning av ifrågavarande kliniker framhöll jag, att denna utrustningsfråga med hänsyn till de betydande kostnaderna var av sådan vikt, att dess handhavande borde anförtros åt en särskild utrustningskommitté. Jag förutsatte därvid, att kommittén i sina anslags-äskanden för budgetåret 1956/57 skulle kunna redovisa på verkställd översyn grundade beräkningar av totalkostnaden för klinikernas utrustning.

I sin framställning om anslag för nästa budgetår har kommittén på grundval av verkställd översyn framlagt förslag till utrustning av lungklinikerna. Detta förslag har kostnadsberäknats till 3 765 000 kronor innebärande en kostnadsminskning med 831 000 kronor i förhållande till direktionens tidigare förslag. Den nu föreliggande utrustningsplanen utgör resultatet av en med anlitande av tillgänglig expertis så noggrann genomgång, som i nuvarande läge varit möjlig, av klinikernas beräknade behov i fråga om utrustning. Kommittén har dock förutskickat, att vissa merkostnader för anskaffning av röntgenutrustning framdeles kan uppkomma, varjämte kommittén gjort vissa förbehåll med anledning av den snabbt fortgående tekniska utvecklingen, som kan föranleda vissa kostnadsstegringar. De i planen redovisade och av kommittén nu förordade olika förslagen synes mig väl underbyggda. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka den av kommittén framlagda utrustningsplanen. De på grundval av nämnda plan uppgjorda kostnadsberäkningarna och vad kommittén i anslutning därtill anfört anser jag mig även böra godtaga. Vid den fortsatta handläggningen av utrustningsfrågan torde få prövas det av direktionen framförda önskemålet om ytterligare medel för viss sängutrustning. Vad särskilt gäller den av kommittén påtalade risken att till följd av teknisk utveckling och prisstegringar merkostnader skulle kunna uppkomma vill jag understryka, att — såsom påpekats av landstinget och Stockholms stads sjukhusdirektion — vissa kostnadsminskningar torde vara möjliga genom anbudsförfarande samt att medelsberäkningen innefattar sedvanligt belopp till oförutsedda utgifter. Jag förutsätter, att kommittén även i fortsättningen vinnlägger sig om att begränsa utgifterna, så långt detta är möjligt utan att kravet på en tillfredsställande standard i fråga om utrustningen eftersättes.

Kommittén har föreslagit, att ett anslag av 2 151 058 kronor anvisas för nästa budgetår motsvarande statens beräknade andel i utrustningskostnaden för lungklinikerna. Jag anser mig i huvudsak kunna godtaga kommitténs beräkningar i denna del. Jag förordar emellertid, att kostnaden för anskaffning av sängutrustning åt viss personal vid lungklinikerna, vilken utrustning av kommittén kostnadsberäknats till cirka 14 000 kronor, helt

bestrides av staten. Jag vill erinra om, att bidrag från Stockholms stads sida till ifrågavarande kostnader är att påräkna endast under förutsättning, att staten utfäster sig att i framtiden bidraga till motsvarande kostnader vid Sabbatsbergs sjukhus. Jag anser mig emellertid icke kunna förordna, att en dylik utfästelse lämnas från statens sida icke minst med hänsyn till rådande ovisshet om storleken av de kostnader vid Sabbatsbergs sjukhus, varom här är fråga. Härtill kommer, att det synes mig tveksamt, huruvida ifrågavarande utrustning är av sådan beskaffenhet, att staden och länet avtalsenligt har att bidraga till kostnaderna för dess anskaffande. Jag förutsätter vidare, att vad sjukhusdirektionen anfört i fråga om länsdispensärens andel i utrustningskostnaderna prövas vid uppgörandet av den slutliga fördelningen av utrustningskostnaderna.

Med hänsyn till vad jag sålunda förordat bör till utrustning av lungklinikerna för nästa budgetår anvisas ett anslag av 2 165 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 165 000 kronor.

Vissa överenskommelser med Stockholms stad om upplåtelse av stadens sjukhus för undervisningsändamål

Inledning

Genom beslut den 14 januari 1955 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar bl. a. med Stockholms stad rörande i proposition nr 212/1954 förutsatt överenskommelse angående anordnande av undervisning å vissa staden tillhöriga sjukhus.

I skrivelser den 2 maj och den 8 september 1955 till förhandlingskommissionen har karolinska institutets lärarkollegium anhållit, att kommissionen i första hand ville upptaga förhandlingar med staden för att åstadkomma dels ökade lokaler vid patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus, dels övningslaboratorium i klinisk kemi vid serafimerlasarettet, dels ock ändring i gällande avtal rörande upplåtelse av S:t Eriks sjukhus och Söderby sjukhus för medicinsk undervisning.

Beträffande *patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus* har lärarkollegiet anfört bl. a. följande.

Ett genomförande av i propositionen nr 212/1954 framlagt och av riksdagen godkänt förslag angående reformering av läkarutbildningen kommer bl. a. att medföra, att undervisningen i ämnet patologi erhåller en utformning, som i betydande grad avviker från nuvarande studieordning. Omlägg-

ningen av undervisningen avses skola genomföras fr. o. m. hösten 1956 och nödvändiggör betydande omändringar inom den patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus. Dels måste studenterna erhålla ökat utrymme för sina självstudier, dels måste arbetsrum beredas för nytillkommande lärarkrafter, d. v. s. prosektor, förste assistent, förste amanuens och skrivpersonal. Befintliga rum inom institutionen är emellertid stora, och det torde vara möjligt att genom uppdelning av rum erhålla någorlunda tillfredsställande lokaler utan att behöva tillgripa tillbyggnad.

Stadens myndigheter har enligt kollegiet verkställt en kostnadsberäkning över begärda ändringsarbeten. Kostnaden för erforderliga ombyggnader och vissa fasta inventarier har beräknats till 183 700 kronor, var till kommer kostnader för möbler å 6 412 kronor.

Ändringsarbetena kan enligt lärarkollegiet komma till stånd endast med stadens medgivande och på dess initiativ. En förutsättning för stadens medverkan torde emellertid vara att före byggnadsarbetenas igångsättande klarhet vinnes angående fördelningen av kostnaderna för ombyggnaden mellan staten och staden. Därest departementschefens uttalande i propositionen nr 142/1955 att låta undersöka, huruvida intaget vid institutet ytterligare kan ökas, vinner riksdagens bifall, kan ytterligare lokaler komma att behövas för undervisningen i patologi vid Sabbatsbergs sjukhus.

I fråga om det ifrågasatta *övningslaboratoriet i klinisk kemi vid serafimerlasarettet* har lärarkollegiet framhållit i huvudsak följande.

Genom nådiga stadgan den 17 juni 1955 angående medicinska examina har en ny medicinsk studieordning införts fr. o. m. den 1 september 1955. Beträffande dem, som före den nya stadgans ikraftträdande inskrivits i medicinsk fakultet eller vid karolinska institutet och där påbörjat medicinska studier, skall emellertid i regel hittills gällande bestämmelser alltjämt tillämpas. Till följd av denna övergångsbestämmelse kommer den nya studieordningen att genomföras successivt i fyra läsårsetapper. Under läsåret 1956/57 kommer den första avdelningen av medicine licentiatexamen (det propedeutiska året) att för första gången anordnas enligt 10 § i den nya stadgan. Samtidigt kommer den propedeutiska kurs, som enligt äldre ordning inleder studierna till medicine licentiatexamen, att anordnas för de medicine kandidater, som skall avlägga medicine licentiatexamen i den äldre ordningen men ännu icke genomgått sådan kurs. Deltagarna i de propedeutiska kurserna i den nya ordningen läsåret 1956/57 skall under tiderna den 1 november—15 december 1956 och 15 januari—28 februari 1957 (60 studerande) samt den 15 april—31 maj och 1 september—15 oktober 1957 (60 studerande) beredas tillfälle att vid karolinska institutet fullgöra klinisk laborationskurs om tre månader. Kursen skall till den ena delen hållas å kliniskt-kemiskt laboratorium, till den andra å kliniskt-fysiologiskt laboratorium.

För den kliniskt-fysiologiska delen av kursen kan under läsåret 1956/57 plats icke beredas å serafimerlasarettet. Emellertid kan kursen provisoriskt för hela antalet deltagare hållas å kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset. Nuvarande kliniskt-kemiska laboratorier vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet medger däremot ej, att den kliniskt-kemiska delen av kurserna hålles där.

Lärarkollegiet finner det därför synnerligen angeläget, att andra möjligheter tillskapas för förläggandet av sistnämnda kursdelar till sagda sjukhus.

För karolinska sjukhusets del synes problemet kunna lösas genom att lungklinikernas för 30 laboranter avsedda övningslaboratorium iordningställes så tidigt, att en kurs kan placeras där den 1 november 1956. Anordnandet av motsvarande lokaler å serafimerlasarettet erbjuder större svårigheter. Därest beslutad överflyttning av tvättverksamheten vid serafimerlasarettet till karolinska sjukhuset genomföres i tillräckligt god tid, torde emellertid ett övningslaboratorium av erforderlig omfattning kunna inrättas i de lokaler vid lasarettet, som f. n. är upplåtna för dess tvätterier. I lokalerna skulle i en senare byggnadsetapp arbetsplatser kunna iordningställas även för de i den kliniska laborationskursen ingående kliniskt-fysiologiska laborationerna för den till serafimerlasarettet i övrigt hänvisade laborantgruppen.

Enligt § 2 i avtalet den 1 december 1947 mellan staten och Stockholms stad angående försäljning till staden av stiftelsen serafimerlasarettets fastigheter torde nu ifrågasatta ändringsarbeten icke kunna verkställas utan överenskommelse med staden.

Förhandlingskommissionens utredning och förslag

A. Patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus

Förhandlingskommissionen erinrar inledningsvis, att jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 8 juli 1955 skall — med tillämpning tills vidare fr. o. m. läsåret 1955/56 — till de varje termin anordnade kurserna i ämnet anatomi för medicine studerande tillträde beredas vid karolinska institutet åt 69 studerande. 1955 års läkarutbildningsutredning, med vilken kommissionen haft samråd angående lokalbehovet vid den patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus, uppskattar avgången under studietiden fram till medicine kandidatexamen till 5 procent av årsintaget, varför behovet av utbildningsplatser under det propedeutiska året, under vilket bland annat föreläsningarna i patologi skall ges, således för Stockholms vidkommande skulle bli 131 platser, varav hälften vid Sabbatsbergs sjukhus.

Med hänsyn till läkarutbildningsutredningens uppfattning, som framlagts jämväl i en underdånig skrivelse från utredningen den 17 november 1955 angående lokaler vid serafimerlasarettet för undervisning i klinisk kemi, har kommissionens förhandlingar med stadens delegerade förts från den utgångspunkten, att endast en omändring av befintliga lokaler vid patologiska institutionen är erforderlig för tillgodoseende av tillfredsställande utrymmen åt studerande och lärarpersonal m. fl. Kostnaderna för nödvändiga omändringsarbeten har såsom nämnts av sjukhusdirektionens byggnadsavdelning beräknats till 183 700 kronor, vartill kommer viss inventariekomplettering för cirka 6 400 kronor.

Kommissionen erinrar om, att undervisning i patologi sedan mycket lång tid tillbaka bedrivits vid Sabbatsbergs sjukhus. Överenskommelse härom har enligt uppgift träffats mellan stadens sjukvårdsmyndigheter och vederhörande professor i patologi. Genom tillkomsten av 1948 års avtal mellan

staten och Stockholms stad angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus (se prop. nr 213/1948), i det följande benämnt sabbatsbergsavtalet, har staden upplåtit bland annat sjukhusets patologiska institution till karolinska institutet för undervisningsändamål att tjäna såsom institutets patologiska institution.

Vid förhandlingarnas början framhöll kommissionen, att det vore naturligt att sabbatsbergsavtalets regler angående kostnadsfördelningen beträffande ombyggnadsarbeten även tillämpades i fråga om de aktuella åtgärderna vid patologiska institutionen. Staten skulle alltså i enlighet med nämnda avtal bidra med en fjärdedel av de verkliga kostnaderna.

Stadens delegerade förklarade, att de icke ansåg sig avtalsenligt skyldiga att bidra till kostnader för ombyggnadsarbeten å en anläggning, som visserligen är upplåten för undervisning men för vilken staten på grund av avtalets lydelse ännu icke erlagt byggnadsbidrag för de kostnader, uppförandet betingat. De förklarade sig emellertid beredda att i föreliggande fall överväga en tillämpning av avtalsreglerna, därest en ändring av bestämmelserna i sabbatsbergsavtalets § 7 om tidpunkten för erläggande av byggnadsbidraget till patologiska institutionen och pannanläggningen komme till stånd.

Förhandlingskommissionen har funnit det rimligt att biträda stadens önskemål beträffande den patologiska institutionen, eftersom staten utan särskild ersättning fått utnyttja institutionen för undervisning ända sedan år 1936, då den nuvarande byggnaden togs i bruk.

Beträffande stadens krav om ändrad tidpunkt för statens tillhandahållande av byggnadsbidraget för pannanläggningen har kommissionen känt en viss tveksamhet med hänsyn till, att staten ännu endast i begränsad omfattning utnyttjat sjukhuset för undervisningsändamål. Förutom patologiska institutionen är emellertid även sjukhusets kvinnoklinik sedan flera år (1949) upplåten för undervisning. Vidare har stadens delegerade efter där- om från kommissionens sida framfört yrkande förklarat sig beredda att medverka till, att den pediatrika kliniken upptages i sjukhusets första utbyggnadsetapp. Vid sådant förhållande har kommissionen ansett det skäligt att tillmötesgå stadens begäran om ändrad tidpunkt för tillhandahållande av byggnadsbidraget för pannanläggningen.

Ombyggnadsarbetena inom den patologiska institutionen avser:

V å n i n g e n 1 t r.: Avskärning av en del av professorsrummet för nyskapande av skrivcentral-sekreterarrum jämte väntrum. Avskärning av ett laboratorium för nyskapande av rum för prosektor, jämte borttagande av ett termostatrum för skapande av tambur och toalettrum för prosektor. Uppdelning av ett laboratorium för skapande av rum för en förste assistent och en förste amanuens. Uppdelning av ett preparationsrum för nyskapande av laboratorium för preparator jämte vaktmästarexpedition. E n t r e s o l v å n i n g e n: Omändring av förrådsrum och bokförråd för nyskapande av bibliotek, även avsett för studenternas preparatstudier. B o t t e n v å

n i n g e n: Omändring av ett museum till kombinerat museum och kursrum för studenterna.

Med hänsyn till att undervisningen enligt den nya studieordningen skall börja hösten 1956 är det angeläget, att den föreslagna ombyggnaden, som skall utföras genom stadens försorg, utföres utan dröjsmål. Statens bidrag skall utbetalas under budgetåret 1956/57 och erforderliga anslagsmedel bör då finnas disponibla.

Kommissionen har angivit kostnaderna för omändringsarbetena inom institutionen jämte vissa inventarier till sammanlagt (183 700 + 6 400) 190 100 eller i runt tal 190 000 kronor, varav staten skulle erlägga 25 procent eller 47 500 kronor.

Statens byggnadsbidrag för patologiska institutionens uppförande, som enligt den träffade överenskommelsen skall erläggas den 1 juli innevarande år, har av kommissionen beräknats enligt följande. Enligt uppgift från staden togs institutionen i bruk år 1936. Totalkostnaderna för uppförandet belöpte sig till 650 000 kronor. Utrustningskostnaden var 174 000 kronor. Jämlikt sabbatsbergsavtalets § 6 skall staten erlägga 25 procent av de verkliga kostnaderna för uppförandet efter skälig avskrivning för den tid institutionen varit i bruk, då bidraget erlägges, nämligen 1,35 procent per år, samt 25 procent av utrustningens värde vid tidpunkten för bidragets erläggande. Sistnämnda värde skall fastställas av särskilda värderingsmän, av vilka parterna utser vardera en och dessa gemensamt den tredje. Byggnadsbidraget blir sålunda $25\% \times (650\,000 - 1,35\% \times 650\,000 \times 20 \text{ år})$ eller 118 625 kronor.

Utrustningens nuvarande värde har ännu icke kunnat ens preliminärt beräknas, varför kommissionen tills vidare uppskattar detsamma till 100 000 kronor. På staten fallande del uppgår alltså till 25 000 kronor.

Statens sammanlagda bidrag till patologiska institutionen skulle således utgöra (47 500 + 118 625 + 25 000) 191 000 kronor.

Med denna allmänna motivering har kommissionens *förslag till överenskommelse* rörande den patologiska institutionen fått följande utformning.

Mellan staten och Stockholms stad är följande överenskommelse träffad under förutsättning av att densamma godkännes dels av Kungl. Maj:t, dels ock av Stadsfullmäktige genom beslut, som vinner laga kraft.

§ 1.

Staden förbinder sig att utföra vissa av karolinska institutets lärarkollegium i skrivelse till stadens sjukhusdirektion den 24 maj 1954 begärda ombyggnadsarbeten m. m. inom den patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus. Härför erlägger staten bidrag till staden med 25 procent av totalkostnaderna för ombyggnaden och utrustningen i enlighet med bestämmelserna i § 6 i avtalet den 22 mars och den 28 maj 1948 rörande upplåtelse av Sabbatsbergs sjukhus för den medicinska undervisningen, nedan kallat sabbatsbergsavtalet.

§ 2.

I nästföregående paragraf omnämnt bidrag utbetalas efter rekvisition av staden, sedan ombyggnaden utförts.

§ 3.

Oavsett bestämmelserna i § 7 i sabbatsbergsavtalet skall staten tillhandahålla staden byggnadsbidraget för patologiska institutionen den 1 juli 1956 och för pannanläggningen den 1 juli 1960, dock att om någon av medicinska, kirurgiska eller pediatrika klinikerna dessförinnan toges i bruk för undervisningsändamål, bidraget till pannanläggningen skall erläggas, när så sker.

Bidragen beräknas på sätt angives i § 6 i sabbatsbergsavtalet, varvid skall iakttagas, att avskrivningar skola beräknas till nämnda betalningsdagar.

§ 4.

Parterna ha — till förtydligande av §§ 3 och 6 i sabbatsbergsavtalet — enats om att bestämmelserna i § 6 i nämnda avtal i vad de avse fördelningen av kostnaderna för sedermera tillkommande ny-, ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten avseende enligt § 3 upplåtna kliniker och gemensamma inrättningar skola tillämpas oavsett om arbetena äro betingade av undervisningsbehov eller av sjukvårdsbehov.

B. Övningslaboratorium i klinisk kemi vid serafimerlasarettet

Förhandlingskommissionen framhåller i denna fråga i huvudsak följande.

I den nyssnämnda skrivelsen från 1955 års läkarutbildningsutredning angående lokaler vid serafimerlasarettet för undervisning i klinisk kemi har konstaterats, att de i propositionen nr 212/1954 redovisade förutsättningarna för att meddela den i propedeutundervisningen ingående kliniska laborationskursen för de studerande vid serafimerlasarettet icke föreligger. Utredningen har därför prövat olika alternativ för att åstadkomma erforderliga laborationslokaler och stannat för att föreslå inrättande av ett övningslaboratorium i lasarettets tvätteri. Kommissionen har i ärendet inhämtat yttrande från direktionen för karolinska sjukhuset. På basis av detta har utredningen efter samråd med byggnadsstyrelsen låtit uppgöra ritningsförslag jämte kostnadsberäkning för ombyggnad av lasarettets tvättbyggnad. Kostnaderna för ombyggnaden har beräknats till 266 500 kronor. Kommissionen har vidare undersökt möjligheterna att inrätta ett permanent laboratorium vid S:t Görans sjukhus. Nödvändigheten att färdigställa erforderliga lokaler redan under nästa budgetår har emellertid omöjliggjort såväl detta som samtliga andra undersökta alternativ med undantag av serafimeralternativet.

Kommissionen har tolkat 1948 års avtal mellan staten och Stockholms stad angående försäljning till staden av stiftelsen serafimerlasarettets fastigheter, i det följande kallat serafimeravtalet (se prop. nr 213/1948), så, att stadens medgivande till den föreslagna ombyggnaden är nödvändigt. Stadens delegerade har i princip icke haft något att erinra mot det fram-

lagda förslaget. Man har dock framhållit, att någon garanti icke kunde lämnas beträffande hur länge det tillänkta övningslaboratoriet finge kvarbliva i tvättbyggnaden, enär stadens gatumyndigheter uppgivits ha planer på att disponera marken för vissa trafikleder. Under hand har stadens delegerade emellertid upplyst, att byggnaden av nämnda anledning icke skulle komma i farozonen förrän omkring år 1965. Stadens representanter har vidare krävt, att lasarettets tvätt under den tid efter utgången av år 1960, varunder lasarettet drives som undervisningssjukhus, skall ombesörjas vid karolinska sjukhusets tvättinrättning mot självkostnadspris.

Beträffande frågan om stadens deltagande i kostnaderna för de aktuella ombyggnadsarbetena har parlerna med hänsyn till, att lasarettet torde komma att bestå såsom sjukvårdsanstalt och undervisningssjukhus, i varje fall till vissa delar även efter år 1961, övervägt, om det inte skulle vara praktiskt att införa vissa generella regler, angivande bidragsskyldigheten från staden resp. staten beträffande ny-, ombyggnads- och ändringsarbeten. Då det emellertid på detta stadium varit förenat med betydande svårigheter att finna en allmän regel, som skulle kunna tillämpas under nuvarande utvecklingsskede av sjukvården inom Stockholms stad och län, och då läkarutbildningens behov av utnyttjande av kommunala sjukhus ännu ej kan överblickas, har parterna enats om att nu endast framlägga förslag beträffande de f. n. aktuella byggnadsarbetena vid serafimerlasarettet.

Kommissionen erinrar om, att serafimeravtalet icke innehåller någon bestämmelse beträffande kostnadsfördelningen av sådana ny-, ombyggnads- och ändringsarbeten, som kan aktualiseras under tiden fram till avträdesdagen den 1 januari 1961. Däremot framhöll den statliga förhandlingskommissionen i en kommentar till serafimeravtalets § 2 följande beträffande den s. k. dispositionstiden, d. v. s. tiden fram till nyssnämnda datum.

»Därest under dispositionstiden ändrings- eller andra byggnadsarbeten behöva vidtagas å fastigheterna, har det ansetts lämpligt att härom överenskommelse träffas med sladen, vilken förutsättes skola liksom hittills deltaga i kostnaderna för sådana arbeten. Kommissionen utgår emellertid ifrån att åtgärder av berörda slag icke skola i nämnvärd utsträckning ifrågakomma. Därest mot förmodan någon mera kostnadskrävande nybyggnad skulle erfordras, torde vid kostnadsfördelningen beaktas den tid, som återstår för staten att utnyttja anläggningen.»

Orden »liksom hittills» syftar på de närmast tidigare genomförda ny- och ombyggnadsarbetena, d. v. s. ombyggnaden av den neurokirurgiska kliniken, då stadens bidrag utgjorde cirka 20 procent.

Stadens delegerade har vid överläggningarna visserligen förklarat sig viliga att i princip medverka till läkarutbildningsreformens genomförande och därför medgivit, att tvättbyggnaden ombygges för angivet ändamål. Med hänsyn till att det av staten påfordrade ombyggnadsarbetet enbart avser ett ändamål, som ej ingått i förutsättningarna vid slutandet av serafi-

meravtalet utan föranletts av statsmakternas nyligen fattade beslut om läkarutbildningen, har delegerade dock ej ansett sig kunna sträcka sin medverkan längre än att bidra med 10 procent av de verkliga kostnaderna för byggnadsarbetena. Kommissionen har såsom nämnts angivit dessa kostnader till 266 500 kronor, varför stadens bidrag skulle uppgå till cirka 26 600 kronor. Statens andel skulle sålunda uppgå till i runt tal 240 000 kronor.

Kommissionen har på av staden anförda skäl ansett sig böra acceptera stadens villkor beträffande kostnadsfördelningen. Med hänsyn till att staden såsom ägare till nuvarande tvättbyggnad genom inredandet av laboratorielokaler därstädes förlorar sina möjligheter att utföra lasarettets tvätt inom lasarettets befintliga utrymmen, har kommissionen även funnit sig böra godtaga stadens krav om att få utnyttja statliga tvättinrättningar, i första hand den vid karolinska sjukhuset. Enligt vad kommissionen inhämtat är f. n. osäkert, om karolinska sjukhusets tvättinrättning kommer att ha kapacitet nog att kunna ombesörja en i framtiden eventuellt ökande tvättgodsmängd från serafimerlasarettet, varför kommissionen tänkt sig att eventuellt kunna utnyttja exempelvis försvarets fabriksstyrelses tvättanstalt.

Kommissionen framhåller, att det med hänsyn till laboratorieundervisningen i klinisk kemi är synnerligen angeläget, att ombyggnadsarbetena kommer till stånd snarast möjligt efter den 1 juli 1956, då tvättverksamheten beräknas överflyttas till karolinska sjukhuset. Byggnadsstyrelsen synes böra erhålla i uppdrag att utföra erforderliga arbeten i enlighet med det förslag, som bifogats 1955 års läkarutbildningsutrednings nyssnämnda skrivelse.

Förhandlingskommissionens *förslag till överenskommelse* i denna fråga har följande lydelse.

Mellan staten och Stockholms stad är följande avtal träffat under förutsättning att detsamma godkännes av Kungl. Maj:t och av Stadsfullmäktige genom beslut som vinner laga kraft.

§ 1.

Staden medger att i 1955 års läkarutbildningsutrednings underdåniga skrivelse den 17 november 1955 föreslagen ombyggnad av befintlig tvättbyggnad vid serafimerlasarettet får utföras i syfte att i densamma bereda erforderliga lokaler för undervisning i klinisk kemi.

För ändamålet erforderliga ombyggnadsarbeten utföras genom statens försorg.

§ 2.

Staden bidrager med belopp motsvarande 10 procent av de verkliga kostnaderna för i föregående paragraf omnämnda byggnadsarbeten. Bidraget utbetalas efter rekvisition av staten, sedan arbetena utförts.

§ 3.

Under den tid efter utgången av år 1960, varunder lasarettet drives som undervisningssjukhus, skall om och i den utsträckning staden så påfordrar lasarettets tvätt ombesörjas av karolinska sjukhusets tvättinrättning eller annan statlig tvättinrättning mot självkostnadspris.

I anslutning till de framlagda förslagen till överenskommelser med Stockholms stad har förhandlingskommissionen anmält, att den i lärarkollegiets skrivelse den 8 september 1955 upptagna frågan om *propedeutundervisningen vid S:t Eriks sjukhus och Söderby sjukhus* föranlett kommissionen att upptaga förhandlingar i ärendet med stadens delegerade, vilka därvid tillmötesgått statens önskemål och medgivit undervisning i av lärarkollegiet begärd omfattning utan ändring av nuvarande ekonomiska villkor. Överenskommelsen avser tiden fram t. o. m. den 15 oktober 1957. Frågan om villkoren för upplåtelse av S:t Eriks sjukhus för undervisning för tiden efter nyss angivna datum förutsättes bli föremål för nya överläggningar mellan parterna. Den träffade överenskommelsen innebär såvitt på kommissionen ankommer intet behov av medelsäskande. Ej heller synes annan åtgärd f. n. erforderlig från Kungl. Maj:ts sida.

Yttranden

Statskontoret har icke något att erinra mot förhandlingskommissionens förslag till överenskommelser.

1955 års läkarutbildningsutredning, som tillstyrker de framlagda förslagen, erinrar, att utredningen visserligen ännu icke tagit slutlig ställning till frågan om fördelning mellan lärosätena av det beslutade ökade antalet medicine studerande under propedeutiska året men anser sig likväl kunna vitsorda, att behovet av utbildningsplatser vid patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus i vart fall icke torde komma att överstiga 66 per termin. Utredningen konstaterar vidare, att ett utnyttjande av S:t Eriks sjukhus för propedeutundervisning torde bli erforderligt jämväl i fortsättningen, varför utredningen med tillfredsställelse noterat, att denna fråga förutsatts bli föremål för nya överläggningar mellan parterna.

Byggnadsstyrelsen anför.

Mot principerna i avtalen har byggnadsstyrelsen i huvudsak intet att erinra. Styrelsen har under hand från stadens sjukhusdirektion erfarit att, ehuru tidpunkten för färdigställande av arbetena inom Sabbatsbergs sjukhus icke fastställts i avtalet, direktionen dock är beredd att i vad på densamma ankommer avsluta desamma i sådan tid, att undervisningen icke hindras.

Beträffande arbetenas omfattning har styrelsen för sin del icke något att erinra. På grund av den korta remisstiden har styrelsen emellertid icke i detalj kunnat granska de uppgivna kostnaderna. De till sammanlagt 266 500 kronor angivna kostnaderna för ombyggnad av tvättanläggningen vid sera-
2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml. Nr 94*

fimerlasarettet synes lågt beräknade. Styrelsen anser sig, efter att ha infordrat ritningsmaterialet, böra bedöma kostnaderna för dessa arbeten till över 300 000 kronor. Vid besiktning på platsen har styrelsen vidare funnit yttertaget på den ifrågavarande byggnaden i behov av omläggning, vilket beräknas kosta ca 15 000 kronor.

Ifråga om den patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus kan den till 183 700 kronor angivna ombyggnadskostnaden visa sig otillräcklig. Förslaget synes emellertid inrymma möjlighet för sådana mindre jämkningar ifråga om arbetenas omfång, att den angivna kostnadsramen i detta fall slutligen bör kunna hållas. I de angivna totalbeloppen ingår kostnaderna för fast inredning i lokalerna.

Departementschefen

Den vid 1954 års riksdag beslutade läkarutbildningsreformen medför, att universitetsstädernas statliga och kommunala sjukhus i ökad utsträckning måste tagas i anspråk för undervisningsändamål. De problem, som sammanhänger med det ökade intaget till de medicinska läroanstalterna, är f. n. föremål för en allmän översyn av 1955 års läkarutbildningsutredning. Ifrågavarande utredningsuppdrag är ännu ej avslutat. I vissa kliniska ämnen skall emellertid den till läkarutbildningsreformen knutna nya medicinska studieordningen börja tillämpas redan fr. o. m. läsåret 1956/57. Efter framställning från karolinska institutets lärarkollegium har förhandlingskommissionen, såsom framgår av det anförda, upptagit till behandling sådana frågor, där det ökade intaget av medicine studerande medför ett ökat lokalbehov för lärare och elever eller nödvändiggör omändringsarbeten i befintliga byggnader. Detta har i första hand visat sig gälla ett övningslaboratorium i klinisk kemi vid serafimerlasarettet samt omändringsarbeten vid den befintliga patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus. En förutsättning för frågornas lösande har i båda fallen varit, att kommissionen upptagit förhandlingar med Stockholms stad. Härjämte har det visat sig nödvändigt att träffa överenskommelse med staden angående upplåtande av S:t Eriks sjukhus och Söderby sjukhus för hållande av propedeutiska kurser för medicine studerande.

Vad först angår frågan om inrättande av ett övningslaboratorium i serafimerlasarettets tvättbyggnad anser jag mig på av kommissionen anförda skäl böra ansluta mig till det förslag till fördelning av kostnaderna för nödvändiga ändringsarbeten, som den framlagda överenskommelsen med Stockholms stads delegerade innebär. Först sedan 1955 års läkarutbildningsutredning framlagt sitt betänkande torde det vara möjligt att bedöma, huruvida generella bidragsregler för upplåtande av kommunala sjukhus för medicinsk undervisning är möjliga att åstadkomma samt om sådana regler kan komma att visa sig rationella. Jag vill i detta sammanhang understryka, att jag betraktar överenskommelsen beträffande serafimerlasarettet som en engångsföreteelse med hänsyn till de speciella faktorer, som i detta fall har spelat

in. Jag förutsätter alltså, att detta ställningstagande icke skall få prejudicerande betydelse för framtida uppgörelser om anordnande av medicinsk undervisning vid andra sjukhus.

Vad byggnadskostnadernas storlek angår, har, såsom framgår av det anförda, byggnadsstyrelsen uttalat, att de uppgivna kostnaderna kan komma att visa sig för låga. I anslutning härtill vill jag för egen del erinra om att serafimerlasarettet försålts till Stockholms stad genom beslut vid 1948 års riksdag, och att lasarettet redan den 1 januari 1961 kommer att avträdas till staden. Med hänsyn härtill och på grund av den provisoriska karaktär det blivande övningslaboratoriet kommer att erhålla, synes det angeläget att begränsa kostnaderna för laboratoriets färdigställande så mycket som möjligt. Det torde därför få ankomma på byggnadsstyrelsen att genom förenklingar i utförandet hålla den byggnadskostnadsram, som angivits i lärarkollegiets och förhandlingskommissionens nyssberörda skrivelser.

Byggnadskostnaderna beräknar jag därför i likhet med kommissionen till 266 500 och statens andel till i runt tal 240 000 kronor. Jag vill understryka att jag finner det synnerligen angeläget, att ombyggnadsarbetena med hänsyn till undervisningsbehovet kommer till stånd snarast möjligt.

Av kommissionens framställning har jag vidare blivit övertygad om att det med hänsyn till att lasarettets tvättmöjligheter genom ombyggnaden går förlorade rimligen bör ankomma på staten att i den utsträckning, som kan visa sig nödvändig, efter år 1960 ombesörja serafimerlasarettets tvätt mot självkostnadspris vid någon statlig tvättanstalt så länge lasarettet användes som undervisningssjukhus.

Vad angår förslaget till överenskommelse rörande den befintliga patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus får jag erinra om, att överenskommelsen i vad avser de föreslagna omändringsarbetena ansluter sig till de allmänna regler om kostnadsfördelning mellan staden och staten, som återfinnes i det s. k. sabbatsbergsavtalet. Jag ansluter mig därför till avtalet i denna del. Jag finner mig också böra tillstyrka förslaget, att en sådan ändring nu företages av sabbatsbergsavtalet, att staten tillhandahåller sin del av byggnadsbidraget för den patologiska institutionens uppförande redan den 1 juli 1956 efter vederbörliga avskrivningar till nämnda datum. Detta synes skäligt med hänsyn till att staten redan en lång följd av år utnyttjat institutionen för undervisningsändamål. Även när det gäller erläggandet av bidraget till pannanläggningens uppförande och ombyggnad synes vissa skäl tala för att staten gäldar sin andel på sätt och vid den tidpunkt, förhandlingskommissionen föreslagit. Någon erinran från remissmyndigheterna i denna del har ej heller framställts. Jag finner mig sålunda böra tillstyrka förhandlingskommissionens förslag jämväl i denna del.

Vad slutligen angår uppskattningen av byggnadskostnaderna får jag hänvisa till byggnadsstyrelsens remissyttrande och vill för egen del understryka, att jag finner det angeläget, att vid byggnadsföretagets utförande

beaktas, att den i förhandlingskommissionens skrivelse angivna kostnadsramen ej överskrides. Ifrågavarande kostnader har för statens del i det föregående angivits till 47 500 kronor. Statens andel i kostnaderna för institutionens uppförande har enligt reglerna i sabbatsbergsavtalet beräknats till 118 625 kronor, medan statens bidrag till institutionens utrustning preliminärt uppskattats till 25 000 kronor. Jag finner mig kunna biträda även dessa senare kostnadsberäkningar, av vilka emellertid utrustningskostnaden sedermera enligt sabbatsbergsavtalets regler måste bli föremål för en mera exakt beräkning genom fastställelse av särskilda värderingsmän. Statens sammanlagda bidrag till den patologiska institutionen skulle således utgöra (47 500 + 118 625 + 25 000) 191 000 eller avrundat 190 000 kronor.

Då förhandlingskommissionens förslag ej heller i övrigt givit mig anledning till erinran hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående förordade överenskommelser med Stockholms stad om upplåtelse av vissa stadens sjukhus för undervisningsändamål;

b) till *Bidrag till vissa ombyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor;

c) till *Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

Utbyggande av Akademiska sjukhuset i Uppsala

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 375 000 kronor.

Förslag

1. *Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande* hemställer i skrivelse den 21 december 1955 om ett anslag å 1 215 000 kronor.

a) Ytterligare byggnadsåtgärder vid barnkliniken	140 000
b) Nybyggnad för panncentral	1 000 000
c) Utredningsmedel	75 000

1 215 000

2. *Det större akademiska konsistoriet vid universitetet i Uppsala* tillstyrker i skrivelse den 28 januari 1956 en av kommittén för byggnadsarbeten vid akademiska sjukhuset i Uppsala gjord framställning om anvisande av 40 000 kronor för täckande av merkostnader för om- och tillbyggnad av den kirurgiska kliniken.

Motiv

I a) I skrivelse den 26 maj 1954 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att för en kostnad av 500 000 kronor låta utföra ombyggnad av barnkliniken. Vid utarbetandet av slutliga handlingar till byggnadsföretaget på grundval av till Kungl. Maj:t ingivna ritningar har i viss mån andra förutsättningar för den avsedda upprustningen visat sig föreligga än vid kommitténs tidigare ställningstagande. Därvid hade förutsatts, att den för barnkliniken avsedda byggnaden skulle användas under en övergångstid av omkring 10 år, varför inga andra åtgärder ansågs böra vidtagas än sådana, som tillgodosåg de mest trängande behoven av förbättringar. Av nu verkställd utredning rörande sjukhusets utbyggnad framgår emellertid, att en nybyggnad för barnkliniken kan komma till stånd först efter en icke oväsentligt längre tidrymd än som tidigare beräknats. Då användningen av byggnaden efter vidtagen ombyggnad sålunda icke kan anses som ett provisorium, har det synts angeläget och rationellt att genomföra vissa ytterligare förbättringar och moderniseringar samt därmed samordna vissa ersättningsarbeten inom byggnadens lednings- och avloppssystem. Härvid har jämväl beaktats, att pediatriken enligt den utformning av den medicinska utbildningen, som föreslagits i propositionen nr 212/1954, kommer att bli ett av de fyra kliniska huvudämnena. Vidare skall enligt ett nyligen fattat beslut antalet medicine studerande ökas. Härav följer ett ökat behov av vissa lokaler såsom samlings- och samtalsrum för de studerande.

Genomförandet av det av kommittén numera upprättade ombyggnadsförslaget, vilket godtagits av centrala sjukvårdsberedningen, omfattar icke andra åtgärder än sådana, som måste anses nödvändiga. Erforderliga byggnadsåtgärder har kostnadsberäknats till sammanlagt 820 000 kronor, varav 40 000 kronor avses skola täckas av underhållsmedel. Av den sålunda uppkomna merkostnaden, (820 000 — 40 000 — 500 000) 280 000 kronor, faller hälften på staten i överensstämmelse med tidigare tillämpad grund för fördelningen mellan staten och landstinget av kostnaderna för byggnadsföretaget.

I b) I framställning till Kungl. Maj:t den 9 februari 1955 framlade kommittén förslag till uppförande av panncentral för sjukhuset för en kostnad av 3 715 000 kronor fränsett kostnad för eventuellt markförvärv. Kommittén hemställde om anvisande för budgetåret 1955/56 av 500 000 kronor för påbörjande av centralen. I fråga om centralens förläggning förordade kommittén efter verkställd jämförelse mellan olika tänkbara platser kvarteret Tullgarn öster om Fyrisån, främst med hänsyn till platsens läge inom stadens industriområde och den större frihet, som därigenom erbjöds i fråga om utformning samt anordnande av bränslefforråd m. m. Samtidigt anmälde kommittén sin avsikt att ytterligare pröva möjligheterna att förlägga centralen till arméns underofficersskolas område.

Kommittén hemställde, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att efter kommitténs slutredovisning i denna särskilda fråga taga slutlig ställning till centralens förläggning.

I propositionen nr 133/1955 förklarade sig föredragande departementschefen icke beredd att förelägga riksdagen förslag i frågan utan hemställde om anvisande av 200 000 kronor för bl. a. fortsatt utredning och uppgörande av definitivt förslag beträffande en ny panncentral.

Kommittén har numera med avseende på markdisposition samt tekniska och ekonomiska förutsättningar fullföljt utredningen rörande förläggning av panncentralen till underofficersskolans (AUS) område, varvid samråd ägt rum med fortifikationsförvaltningen. I en vid kommitténs skrivelse fogad promemoria har en redogörelse lämnats för utredningens resultat. Av promemorian inhämtas bl. a. följande.

Fortifikationsförvaltningen, som förklarar sig icke vara beredd att f. n. upplåta mark annorstädes än inom själva kasernområdet samt söder om detta område, har för panncentralens uppförande anvisat ett närmast sjukhusvägen beläget område om ca 8 000 m². På området är f. n. uppförda två större förrådsbyggnader, ett sjukstall, ett mindre proviantförråd samt ett våghus. För områdets upplåtande har förvaltningen förutsatt, att nämnda byggnader ersättes. Kostnaderna härför kan enligt förvaltningen icke bestridas av medel å försvarets stat. Kostnaderna för områdets frigörande har av förvaltningen med vissa angivna förbehåll beräknats till omkring 1 700 000 kronor, varav ca 1 400 000 kronor belöper på ersättningsbyggnad för ett förråd X.

I syfte att söka undvika fördröjning med panncentralens uppförande till följd av planering och uppförande av ersättningsbyggnad för förråd X har kommittén undersökt, huruvida icke en mindre del av det anvisade området är tillräckligt för panncentralens behov. För att förråd X skall kunna användas för sitt ändamål måste ett utrymme om 15 meter utmed förrådsbyggnadens båda långsidor vara tillgängligt. Härigenom kommer vid ett bibehållande av förenämnda förråd något mer än hälften av det avsedda området att kunna disponeras för panncentralen. Detta begränsade område synes i och för sig vara tillfyllest för själva panncentralen. Att därjämte bereda plats för bränsleförråd möter dock betydande svårigheter. Anordnande av kollager kräver sålunda särskilda åtgärder och utrymme saknas för upplag av ved och flis. Ej heller torde sjukhusets verkstäder kunna förläggas i anslutning till panncentralen. Särskilt utrymme för oljecisterner å området torde å andra sidan ej vara aktuellt, då det med hänsyn till förekommande grundvatten å AUS-området har ifrågasatts, om ej cisternerna bör uppföras på annat håll. Uppsala stad har för ändamålet föreslagit ett mindre område norr om studenternas idrottsplats, vilket område universitetet förklarar sig berett att ställa till förfogande.

Kommittén har även undersökt förutsättningarna för kraftalstring vid panncentralen. Av en av AB Fjärrvärme uppgjord preliminär kalkyl framgår emellertid, att panncentralen tills vidare icke bör utbyggas för kraftalstring, när någon lönsamhet härav f. n. icke kan påräknas.

Kommittén framhåller, att utgångspunkten för det samråd rörande markupplåtelsen, som ägt rum med fortifikationsförvaltningen, varit det ställ-

ningstagande, som förvaltningen redovisat i sitt remissutlåtande den 16 april 1955 över kommitténs förenämnda framställning den 9 februari 1955. Den utredning, som numera skett, har byggt på f. n. föreliggande planer, att AUS' kasernetablissemang i första hand skall utnyttjas i anslutning till ett till nuvarande I 8:s kasernanläggning förlagt signalregemente.

Kostnaden för en central på AUS' område kan med utgångspunkt från uppgifterna i kommitténs framställning den 9 februari 1955 beräknas sålunda, att från i denna framställning angivna 3 715 000 kronor för panncentralens anordnande i kvarteret Tullgarn kan avgå dels 55 000 kronor för mindre oljecisterner, dels 520 000 kronor för grundförstärkning av panncentral och oljecisterner, dels 110 000 kronor för mindre omfattning i fråga om ändringar av befintliga installationer i sjukhuset, dels 145 000 kronor för kortare kulvertledning från centralen till sjukhuset och dels slutligen 35 000 kronor för järnvägsspår eller sammanlagt (55 000 + 520 000 + 110 000 + 145 000 + 35 000) 865 000 kronor. För centralen i detta läge erfordras sålunda (3 715 000 — 865 000) 2 850 000 kronor.

Den nämnda ledningen från centralen till sjukhuset är dimensionerad även för universitetets behov, vilket medför en merkostnad av 55 000 kronor. Centralen kan sedermera utbyggas för att förse universitetet med värme. Med den storlek, som nu avsetts för centralen, är det möjligt att till densamma ansluta AUS' anläggning. Härtill kommer 300 000 kronor, för de militära byggnader, som bortgår och måste ersättas. Fortifikationsförvaltningen har för sin del uttalat, att detta belopp förutsättes belasta andra anslag och annan byggnadskvot än försvarets.

Vissa olägenheter är emellertid förknippade med en förläggning av panncentralen såväl till kvarteret Tullgarn som till AUS-området. I förra fallet uppkommer olägenheter i fråga om övervakningen av driften vid panncentralen på grund av avståndet till sjukhuset. I det senare fallet kommer centralen att förläggas till sjukhusets framsida och vidare är möjligheterna till utbyggnad av centralen å markområdet begränsade. Kommittén har därför på nytt till granskning upptagit möjligheterna för ett samgående med Ulleråkers sjukhus. I viss mån nya förutsättningar synes föreligga i fråga om utvecklingen på det kraft- och fjärrvärmetekniska området. Vidare har från militärt håll numera förklarats, att ett ökat intresse finnes för en anslutning till ett gemensamt större värmeverk. Kommittén yttrar i denna fråga följande.

Åtgärderna i Ulleråkeralternativet har kostnadsberäknats sålunda: utbyggnad av centralen 1 350 000 kronor, oljecisterner 250 000 kronor samt åtgärder inom befintliga sjukhusbyggnader liksom i Tullgarnsalternativet 240 000 kronor eller sammanlagt, exklusive kulvert med ledningar, 1 840 000 kronor. Kulverten har beräknats till 1 200 000 kronor för enbart sjukhuset, till 1 400 000 kronor vid en anslutning jämväl av de militära anläggningarna samt till 1 650 000 kronor, därest även universitetet skall anslutas. Totala anläggningskostnaden uppgår således alternativt till 3 040 000, 3 240 000 resp. 3 490 000 kronor.

En jämförelse mellan driftkostnaderna vid en separat central för sjukhuset på AUS' område, å ena sidan, samt ett samgående och utbyggande av befintlig central vid Ulleråkers sjukhus, å andra sidan, visar i fråga om värmealstringen, att Ulleråkeralternativet ur driftsynpunkt är fullt jämförbart med AUS-alternativet, även om de militära anläggningarna tills vidare icke skulle anslutas till centralen. En kalkyl över värmekostnaden, som verkställd genom kommitténs försorg och i vilken värdet av befintlig panncentral vid Ulleråker medräknats, visar, att siffrorna blir i stort sett desamma som för en separat central på AUS-området redan vid en anslutning av enbart de båda sjukhusen samt att värmekostnaden sjunker med varje ytterligare objekt, som anslutes. Liksom i princip vid motsvarande kostnadsjämförelse mellan lägena i kvarteret Tullgarn och på AUS' område kan icke — med beaktande av den marginal, som man på detta stadium av utredningen måste räkna med — det ekonomiska utfallet enbart vara avgörande för ett beslut om panncentralens anordnande.

En anslutning till Ulleråkers panncentral har i och för sig bedömts fördelaktigt sett på längre sikt. Förutsättningar skapas att efter hand kunna ansluta såväl de båda berörda sjukhusen, som de militära anläggningarna och universitetets huvuddel till ett redan från början utbyggt distributionsnät, till vilket sedermera kan anslutas även planerade nya bostadsområden i denna del av staden samt Ultunaanläggningen. Med hänsyn till den alltmer ökade efterfrågan på elektrisk kraft och vikten av att ekonomisera med landets kraft- och bränsletillgångar, synes det sannolikt att större värmeverk och värmekraftverk med dess bättre bränsleekonomi och personalbesparing tvingas fram inom överskådlig tid på sådana platser, där förutsättning finnes att i ett sammanhang ansluta flera större objekt. Huruvida och på vilket sätt atomenergin kan komma med i sammanhanget, låter sig ännu icke överblickas i annan mån än att kommittén är medveten om, att sådan energi enligt nu rådande uppfattning endast torde kunna komma i fråga vid värme- eller värmekraftverk av betydande storlek.

Kommittén finner visserligen angeläget, att möjligheten för en anslutning till Ulleråkers sjukhus hålles öppen, men förordar, att akademiska sjukhusets värmebehov tills vidare tillgodoses från en begränsad central, avsedd att betjäna sjukhuset under dess utbyggnadstid, under vilken tid frågan om den större centralen definitivt kan klarläggas. Vid den fortsatta planläggningen bör beaktas möjligheterna för ett samgående med Uppsala stad. Det kan förväntas, att nya erfarenheter av atomenergianläggningar skall kunna ge säkrare riktlinjer i varje fall för utförande och omfattning av distributionsnätet för det aktuella ändamålet, oavsett huruvida en definitiv lösning kommer att innebära en utbyggnad av panncentralen vid Ulleråkers sjukhus eller genom anslutning till någon annan central. Frågan om värmeförsörjningens framtida lösning kan vidare påverkas av den utbyggnad av universitetet, som kan komma att föreslås av 1955 års universitetsutredning.

Kommittén förordar, att en panncentral anlägges på AUS' område. Avsikten är härvid, att centralen skall utbyggas i den omfattning, som kan förutses bli erforderlig under en övergångstid av omkring femton år, att byggnadsåtgärderna därför i möjligaste mån förenklas utan att driftsäkerheten eftersättes, att icke några anordningar för eldning med fasta bränslen utföres i annan mån än att handeldning med sådana bränslen

skall kunna ske, att sådan utrustning som pannor m. m. skall kunna efter den nämnda tiden i den utsträckning så befinnes lämpligt överflyttas till en eventuellt vid Ulleråker utbyggd central samt att erforderligt kulvert- och distributionsnät i möjligaste mån utföres så, att detsamma sedermera kan ingå i ett större nät av den art, som tidigare berörts. Av betydelse för kommitténs ställningstagande har varit, att denna lösning möjliggör en viss beskärning av det tills vidare erforderliga medelsbehovet, vilket synes särskilt beaktansvärt med hänsyn till angelägenheten av att i nuvarande läge begränsa investeringarnas storlek.

Då möjlighet således hålles öppen för en framtida avveckling av centralen, har kommittén ansett dess placering rakt söder om sjukhusbyggnaderna trots därav följande olägenheter tills vidare kunna godtagas. Den framtida utbyggnaden av sjukhuset torde icke heller inom de närmaste femton åren behöva framtvunga ett ianspråktagande av mark på AUS' område, därest överhuvud från militärt håll ytterligare mark då kan avstås inom området och härmed kan man tills vidare även bortse från de stadsplanemässiga betänkligheterna mot förslaget.

Med hänsyn till områdets begränsade omfattning har kommittén icke räknat med en förläggning av verkstäder för sjukhuset i anslutning till panncentralen. Dessa har i stället upptagits bland de byggnadsobjekt, vilkas lösande ingår i den beslutade arkitekttävlingen om sjukhusets utbyggande inom det nuvarande sjukhusområdet.

Kostnaderna för panncentralen under angivna förutsättningar har av kommittén beräknats till 2 850 000 kronor, vartill kommer 300 000 kronor för ersättningsbyggnader å AUS-området. Kommittén har för avsikt att i samband med upprättande av arbetsritningar och program för installationer pröva i vad mån förenklingar av byggnadens utförande liksom av cisterner m. m. kan medföra besparingar. Kommittén avser vidare att pröva, huruvida icke tills vidare någon eller några av de mindre byggnaderna å området kan lämnas orörda för att därmed något minska kostnaderna för ersättningsbyggnader.

Vid bifall till föreslagen lösning av frågan om panncentralens förläggning räknar kommittén med att framdeles underställa Kungl. Maj:t förslag om överförande av erforderlig mark från försvarets delfond till universitetets delfond. I det belopp om 1 000 000 kronor, som kommittén äskar för nästkommande budgetår, beräknas kunna inrymmas även kostnaderna för de å AUS-området befintliga ersättningsbyggnaderna. Kommittén förutsätter, att för panncentralens uppförande erforderliga medel inklusive vad som beräknas för ersättningsbyggnaderna på motsvarande sätt som byggnadskostnaderna i övrigt vid sjukhuset delas lika mellan staten och landstinget, dock att den tidigare angivna merkostnaden, 55 000 kronor för utökning för universitetets räkning av ledningen från panncentralen till sjukhuset, helt bör falla på staten.

c) Av hittills anvisade medel för kommitténs verksamhet finnes f. n. tillgängliga ca 218 000 kronor. Kommittén avser att av dessa medel bestrida kostnaderna för anordnandet av en arkitekttävling för sjukhusets utbyggande. Kommittén beräknar, att för den fortsatta planeringen av sjukhusets utbyggande och för kommitténs verksamhet i övrigt erfordras för nästa budgetår 75 000 kronor.

2) För om- och tillbyggnad av den kirurgiska kliniken har 1945, 1951 och 1954 års riksdagar anvisat tillhoppa 2 137 500 kronor, varjämte Uppsala läns landsting genom beslut åren 1951, 1953 och 1954 anvisat lika stort belopp. Därjämte har i samband med kirurgklinikens ombyggnad 253 000 kronor anvisats för anordnande av en radiologisk avdelning samt för omläggning av östra kirurggården. För byggnadsföretaget har således hittills kunnat disponeras tillhoppa 4 528 000 kronor.

En ekonomisk slutredovisning för byggnadsföretaget föreligger numera, sedan en av huvudkontrollanten sammanställd slutrapport godkänts. Av denna framgår, att de totala byggnadskostnaderna uppgår till 4 606 564 kronor. I denna summa har inräknats 10 000 kronor utgörande kostnaden för klinikens smyckande med en av konstnären Ragnar Johansson utförd väggmålning. Vid rapportens upprättande har hänsyn icke kunnat tagas till, att vissa smärre kostnader för s. k. garantibesiktning och dylikt kommer att uppstå, vilka kan slutregleras först ca två år efter de egentliga byggnadsarbetenas avslutande. Dessa kostnader torde, i den mån de icke kan inrymmas inom de begärda tilläggsanslagen, få täckas genom anlitan- de av sjukhusets anslag för underhålls- och reparationsarbeten. Landstinget har för bestridande av merkostnaderna beviljat ett tilläggsanslag av 40 000 kronor under förutsättning, att staten anvisar enahanda belopp.

Yttranden

Över byggnadskommitténs framställning har yttranden avgivits av *Uppsala läns landsting* och *fortifikationsförvaltningen*.

Landstinget framhåller, att detsamma vid lagtima möte den 6 oktober 1955 anvisat 140 000 kronor till ombyggnad av barnkliniken under förutsättning, att staten bidrager med enahanda belopp. Landstinget har härvid förutsatt, att kliniken efter den föreslagna genomgripande ombyggnaden skall bli i sådant tillstånd, att densamma med fördel kan användas för sitt ändamål under en avsevärd tidrymd. Landstinget konstaterar med tillfredsställelse, att definitivt förslag till uppförande av panncentral nu framlagts, varigenom den fortsatta planeringen av sjukhusets utbyggnad kan påskyndas. Mot förslaget till panncentralens förläggning och utformning har landstinget i princip intet att invända. Landstinget instämmer sålunda till fullo med de synpunkter, som av kommittén framförts för centralens förläggande till AUS-området och dess utbyggande huvudsakligen endast för sjukhusets behov. Detta med hänsyn till nödvändigheten

att utan varje tidsutdräkt ordna en ny panncentral för att sjukhusets upprustning och modernisering skall kunna bedrivas i önskvärd takt. En omprövning av panncentralens läge i en framtid kan måhända bli motiverad med hänsyn till ifrågasatta möjligheter att ianspråktaga atomenergi, frågan om huvudmannaskapet för sinnessjukvården, eventuella omdispositioner av de militära etablissemanten m. m. Då så många osäkra framtida faktorer kan komma att påverka en definitiv panncentrals lämpliga planering, storlek och placering förordar landstinget för sin del den utformning och förläggning, som av kommittén föreslagits. Beträffande landstingets deltagande i kostnaderna för centralens uppförande är landstinget berett att bestrida hälften av de beräknade totala kostnaderna dock med avdrag för de merkostnader, som kan uppkomma, därest centralen utformas för flera institutioner än akademiska sjukhuset såsom militära etablissemant och universitetet. Landstinget förutsätter jämväl, att detsamma kommer att genom driftsavräkning gottskrivas för nu föreslagna investering för panncentral vid akademiska sjukhuset vad beträffar de delar av sjukhuset, som helt drives av staten. Landstinget har för sin del anvisat ett anslag av 1 000 000 kronor för panncentralens uppförande under förutsättning, att samma belopp anvisas av statsmedel.

Fortifikationsförvaltningen framhåller, att ett område om cirka 6 000 m² av arméns underofficersskolas kasernområde kan upplåtas för uppförande av en panncentral under förutsättning, att medel ställes till förfogande för erforderliga ersättningsbyggnader. Ifrågavarande medel bör icke belasta fjärde huvudtitelns anslag. Den angivna kostnaden för erforderliga ersättningsbyggen, 300 000 kronor, föranleder ingen erinran. Det är av vikt, att den nya panncentralen färdigställes i så god tid, att anslutning av underofficersskolans etablissemant kan ske före eldningssäsongens början hösten 1957.

Departementschefen

Det av byggnadskommittén nu framlagda förslaget till ombyggnad av barnkliniken kan sägas i väsentliga delar utgöra ett helt nytt förslag i förhållande till det ombyggnadsförslag, som underställdes riksdagens prövning genom proposition nr 85/1954. Även om förutsättningarna för de båda förslagens uppgörande under mellantiden på vissa punkter hunnit ändras, kan jag icke finna annat än, att det ursprungliga förslaget varit i vissa hänseenden mindre väl utformat. Då emellertid de av byggnadskommittén föreslagna ändringarna i byggnadsprogrammet i anledning av den beslutade ökade intagningen av medicine studerande synes mig välbetänkta och kliniken kan tänkas komma att användas för sitt nuvarande ändamål under ett flertal år, har jag ansett mig kunna godlaga det nu framlagda förslaget. Jag förutsätter härvid, att kommittén vid det fortsatta arbetet noga tillvaratager uppkommande möjligheter till kostnads-

besparingar. De föreliggande kostnadsberäkningarna för de föreslagna byggnadsåtgärderna anser jag mig kunna acceptera. Då jag icke har något att erinra mot att den beräknade kostnaden, 280 000 kronor, fördelas på staten och landstinget med hälften å vardera, tillstyrker jag att för ändamålet för nästa budgetår anvisas ett belopp av 140 000 kronor.

Akademiska sjukhusets nuvarande panncentral tillåter icke ens några utbyggnader av mera begränsad omfattning. Härtill kommer, att dess ersättande är därför synnerligen angelägen. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har byggnadskommittén nu framlagt förslag till lösning av sjukhusets värmeförsörjning. Kommittén har därvid redovisat de olika alternativ till lösning, som övervägts inom kommittén samt på anförda skäl förordat, att en ny panncentral anlägges på underofficersskolans område. Enligt kommittén innebär detta förslag emellertid icke ett definitivt ställningstagande för framtiden till frågan om tillgodoseende av sjukhusets värmebehov. Den framtida utvecklingen på bl. a. det fjärrvärmetekniska området kan nämligen komma att nödvändiggöra en omprövning av panncentralens läge. Med hänsyn härtill har vid förslagets utformning möjligheten för en framtida avveckling av centralen hållits öppen. Jag har vid min prövning av kommitténs förslag kommit till den uppfattningen, att detsamma på det hela taget får anses innebära en tillfredsställande lösning av det omfattande problemkomplex, som i förevarande sammanhang föreligger till bedömning. I likhet med landstinget anser jag mig sålunda kunna tillstyrka kommitténs förslag om uppförande av en panncentral på underofficersskolans område. Jag har härvid fäst stort avseende vid att enligt detta förslag en snabb lösning av frågan om panncentralens uppförande synes erbjuda sig. Förslaget angående värmecentralens utformning föranleder ingen invändning från min sida. Då man måste räkna med att panncentralens läge framdeles bör omprövas till följd av omständigheter, som icke nu kan överblickas, delar jag kommitténs uppfattning att för panncentralens uppförande erforderliga investeringar i största möjliga utsträckning bör begränsas. Mot kostnadsberäkningarna för de föreslagna byggnadsarbetena har jag icke funnit anledning till erinran. Icke heller har jag något att invända mot, att den beräknade totalkostnaden, 3 150 000 kronor, fördelas på staten och landstinget på sätt kommittén föreslagit eller med 1 602 500 kronor på staten och 1 547 500 kronor på landstinget. Jag förordar att för påbörjande av arbetet med uppförande av panncentralen för nästa budgetår anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor.

Vad slutligen angår framställningen om ett tilläggsanslag å 40 000 kronor för om- och tillbyggnad av den kirurgiska kliniken vill jag erinra om, att vid tidigare kostnadsberäkningar medel icke beräknats för den väggmålning, som enligt vad numera upplysts kommit till utförande. Med an-

ledning härav finner jag det angeläget framhålla, att framställning om medel härtill bort göras före arbetets igångsättande. Jag anser emellertid, att staten icke bör undandraga sig att bidra till ifrågavarande kostnader för klinikens konstnärliga utsmyckning. Med hänsyn härtill och då jag i övrigt finner mig kunna acceptera de beräknade kostnaderna, förordar jag, att för deras täckande för nästa budgetår anvisas 40 000 kronor.

För kommitténs verksamhet bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av 75 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle alltså utgöra (140 000 + 1 000 000 + 40 000 + 75 000) 1 255 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* under statens allmänna fastighetsfond, inrikesdepartementet, för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 1 255 000 kronor.

Avtal om medicinsk undervisning vid de patologiska och bakteriologiska institutionerna vid Malmö allmänna sjukhus

Inledning

Mellan Lunds universitets medicinska fakultet och det av Malmö stad drivna allmänna sjukhuset i Malmö har sedan länge samarbete ägt rum i det hänseendet, att medicinsk undervisning varit anordnad vid vissa av sjukhusets kliniker. Samarbetet regleras numera genom ett av Kungl. Maj:t den 3 oktober 1952 godkänt avtal mellan staten och Malmö stad, vilket avtal erhållit tillämpning fr. o. m. den 1 juli 1950.

Enligt detta avtal (i det följande kallat huvudavtalet) medgiver staden, att klinisk (praktisk) undervisning åt medicine studerande samt forskning får bedrivas vid vissa av sjukhusets kliniker jämte därtill hörande avdelningar m. m.

I proposition nr 212/1954 har Kungl. Maj:t framlagt förslag om en väsentlig utbyggnad av läkarutbildningen. Därvid har även föreslagits utbyggnad av undervisningen vid Malmö allmänna sjukhus. Sålunda avses undervisning framdeles skola meddelas vid bl. a. sjukhusets bakteriologiska och patologiska institutioner. För budgetåret 1955/56 har till bidrag till Malmö allmänna sjukhus anvisats ett förslagsanslag å 2 100 000 kronor, vari ingår bidrag till nybyggnad för patologisk-bakteriologisk avdelning vid sjukhuset med 250 000 kronor.

Med Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 20 maj 1955 en kommission, åt vilken den 17 juni samma år uppdrogs att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Malmö stad rörande i propositionen nr 212/1954 förutsatt överenskommelse angående anordnande av undervisning i patologi och bakteriologi vid Malmö allmänna sjukhus samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill förhandlingarna kunde giva anledning.¹

Kommissionen har framlagt förslag i ämnet den 24 november 1955. Över förslaget har yttranden avgivits av statskontoret, kanslern för rikets universitet, efter hörande av den medicinska fakulteten vid Lunds universitet, byggnadsstyrelsen samt 1955 års läkarutbildningsutredning.

Förhandlingskommissionens utredning och förslag

Kommissionen erinrar inledningsvis om bestämmelserna i §§ 1—2, 4—5, 7—10 och 13 i huvudavtalet. Härutinnan torde få hänvisas till propositionen nr 148/1952 (sid. 38—41).

Vid Malmö allmänna sjukhus inrättades den 1 januari 1944 en avdelning för patologisk anatomi och bakteriologi, vilken hittills varit inrymd i provisoriska lokaler. Efter förslag från sjukhusdirektionen har stadsfullmäktige i Malmö stad beviljat medel för uppförande av en nybyggnad för patologisk och bakteriologisk avdelning jämte begravningskapell. Kostnaderna för byggnadsföretaget har beräknats till 4 072 000 kronor.

I propositionen nr 212/1954 föreslog föredragande departementschefen, att undervisning i klinisk bakteriologi enligt den nya studieordningen skulle förläggas till Malmö allmänna sjukhus, där dylik undervisning icke tidigare förekommit. Vidare föreslogs inrättande av en professur i klinisk bakteriologi i Malmö, förenad med befattning som överläkare vid det bakteriologiska laboratoriet. Samtidigt uttalade departementschefen, att frågan om utrustningsanslag torde komma att lösas i den särskilda ordning, som betingades av gällande avtal mellan staten och Malmö stad.

I fråga om den framtida undervisningen i patologi fann 1948 års läkarutbildningskommitté — under hänvisning till att den kliniska undervisningen i Lund—Malmö redan delats på de två lärosätena — oundgängligt, att den ena av professurerna i Lund flyttades till Malmö, därvid den av Malmö stad beslutade nybyggnaden för patologi torde kunna tjäna som patologisk institution. Departementschefen anslöt sig i sistnämnda proposition till vad kommittén sålunda uttalat samt framhöll, att jämväl undervisningen i patologi torde kunna påbörjas i Malmö vid början av höstterminen 1956. Beträffande frågan om utrustning av den nya patologiska in-

¹ Såsom ledamöter i förhandlingskommissionen har ingått borgmästaren L. G. Ohlsson, tillika ordförande, professorn vid Lunds universitet G. Wiberg samt byggnadsrådet H. Brunnberg.

stitutionen gjorde departementschefen enahanda uttalande som i fråga om det bakteriologiska laboratoriet.

Vid förhandlingarna har stadens representanter förklarat, att staden icke har något att erinra mot, att ett särskilt avtal träffas mellan staden och staten, enligt vilket staden medger, att undervisning och forskning må bedrivas vid patologiska och bakteriologiska institutionerna på de villkor, som finnes omförmälda i huvudavtalet. Det har vidare upplysts, att nybyggnaden för den patologiska avdelningen och undervisningsavdelningen kan beräknas vara färdig omkring den 1 januari 1957 samt att kostnaderna för inventarier och instrument kostnadsberäknats till ca 500 000 kronor, varav stadsfullmäktige i Malmö tidigare beviljat 286 800 kronor.

Vid förhandlingarna har ordningen för utbetalning av de statliga byggnads- och utrustningsbidragen varit föremål för diskussion. Från stadens sida har därvid framhållits, att staten enligt § 4 mom. 3 i huvudavtalet har att tillhandahålla bidrag under byggnadstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg för ifrågavarande ändamål. I förevarande fall kunde det emellertid tänkas, att så icke kunde ske, då riksdagen hittills endast anvisat ett begränsat belopp som bidrag till patologisk-bakteriologiska institutionens uppförande. Det förelåge därför risk, att staden icke kunde utfå statsbidrag i samma takt som staden hade att fullgöra sina åtaganden gentemot vederbörande entreprenör. Staden komme härigenom att lida ränteförlust, vilken borde ersättas av staten. Skälig räntesats syntes vara den ränta, som vid varje tidpunkt gällde för kommunala reverslån.

Mellan kommissionen och stadens delegerade har enighet vunnits om, att i den mån i avvaktan på riksdagsbeslut statens bidrag icke kan tillhandahållas staden under byggnadstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg för ändamålet, staden skall äga gottskriva sig ränta efter yrkad räntesats för tiden från det stadens anhållan om bidragets utbetalande inkom till vederbörande statliga myndighet.

Under förhandlingarna har jämväl diskuterats en framställning från vissa överläkare vid sjukhuset, att bestämmelsen i § 13 i huvudavtalet om skyldighet för staden att i visst fall tillskjuta pensionsbelopp göres generell. Enighet har vid förhandlingarna uppnåtts om, att den ifrågavarande framställningen icke kan medföra något ökat åtagande från statens sida utan ensidigt berör stadens åtaganden enligt huvudavtalet. Staden, som vid förhandlingarna framhållit, att från dess sida i princip hinder icke möter för bifall till framställningen, har sedermera i skrivelse till kommissionen meddelat, att staden endast är villig att lämna den ifrågakomna utfästelsen beträffande överläkaren Sten Winblad, under förutsättning, att Winblad utses till professor vid någon av de patologiska eller bakteriologiska institutionerna. Kommissionen har vid nu angivna förhål-

landen ansett, att i tilläggsavtalet bör intagas en bestämmelse, enligt vilken Winblad tillförsäkras ifrågavarande förmån men att i övrigt ingen ändring vidtages i § 13 i huvudavtalet.

Kommissionens *förslag till avtal* har följande lydelse:

AVTAL

mellan Kungl. Maj:t och Kronan, nedan kallad staten, och Malmö stad, nedan kallad staden, angående tillägg till gällande avtal mellan staten och staden om anordnande av medicinsk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus.

§ 1.

I anslutning till § 2 i ovannämnda avtal — nedan benämnt huvudavtalet — medger staden, att klinisk (praktisk) undervisning åt medicine studerande samt forskning får bedrivas jämväl vid patologiska och bakteriologiska institutionerna vid Allmänna sjukhuset.

§ 2.

Vad i huvudavtalet § 4 mom. 2 och 3 föreskrivits *dels* om byggnads- och utrustningsbidrag från statens sida för byggnader, som tillkomma efter den 30 juni 1950 och som tagas i anspråk för undervisnings- och forskningsändamål, samt för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten å byggnader, använda för undervisnings- och forskningsändamål, i den mån arbetena ej äro att hänföra till årligt underhåll, ävensom för utrustning i samband härmed *dels ock* om tiden för bidragens tillhandahållande skall äga motsvarande tillämpning i fråga om de patologiska och bakteriologiska institutionerna.

§ 3.

I den mån i § 2 här ovan avsedda bidrag i avvaktan på riksdagsbeslut i frågan icke kunna under byggnadstiden tillhandahållas staden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg för ifrågavarande ändamål äger staden att, för tiden från det stadens anhållan om bidragets utbetalande inkom till vederbörande statliga myndighet, gottskriva sig ränta å över-skjutande bidragsbelopp efter den räntesats som vid varje tid gäller för kommunala reverslån.

§ 4.

Bestämmelserna i huvudavtalet § 4 mom. 3 andra stycket samt §§ 5—12 skola äga motsvarande tillämpning i fråga om detta avtal.

§ 5.

Vad i huvudavtalet § 13 stadgas skall gälla jämväl nuvarande överläkaren Sten Winblad, därest han utses till professor vid någon av institutionerna.

§ 6.

Detta avtals giltighetstid sammanfaller med huvudavtalets. Uppsägning av huvudavtalet skall följaktligen anses innefatta uppsägning jämväl av detta avtal.

Yttranden

Statskontoret anför.

I förslaget till tilläggsavtal har i § 3 upptagits en bestämmelse, att Malmö stad skall äga gottskriva sig viss ränta för det fall, att staten icke kan vid varje aktuellt tillfälle tillhandahålla staden bidrag för i avtalets § 2 angivna ändamål i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg. Detta skulle i realiteten innebära, att staden i viss situation komme att uppträda som förmedlare av lån till staten. Statskontoret hyser starka betänkligheter mot en sådan ordning. Enligt ämbetsverkets mening bör det helt ankomma på staten själv att sörja för att dess åtaganden bli vederbörligen fullgjorda. I övrigt har ämbetsverket icke något att erinra mot förslaget.

Byggnadsstyrelsen finner det föreslagna tilläggsavtalet böra kunna godtagas.

1955 års läkarutbildningsutredning understryker nödvändigheten av, att det föreslagna tilläggsavtalet kommer till stånd snarast möjligt, när undervisning i ämnet patologi enligt den nya studieordningen skall påbörjas redan fr. o. m. höstterminen 1956.

Medicinska fakulteten vid universitetet i Lund tillstyrker kommissionens förslag. Då olika meningar kommit till uttryck om innebörden i § 10 i gällande avtal hemställer fakulteten om besked angående rätta tolkningen av denna paragraf. Det synes som om stadgandet i paragrafen kan tolkas så, att staten bidrager med 25 procent till anskaffandet av all utrustning, medan åter anskaffandet av sådan utrustning, som uteslutande användes för undervisning och forskning, helt skall bestridas av staten.

Kanslern för rikets universitet uttalar.

I propositionen 1954:212 angående reformering av läkarutbildningen, vilken proposition vann riksdagens bifall, har beslut fattats angående viss omläggning av undervisningen i patologi. Patologien, som tidigare utgjorde två ämnen — allmän och speciell patologi — skall i framtiden betraktas som ett enda ämne, vars olika delar skall samordnas inom en lärares undervisning och givas i nära anknytning till de kliniska studierna. I slutet av det propedeutiska årets första termin skall deltentamen ske för att konstatera, att de studerande under nämnda år inhämtat tillräckliga kunskaper i allmän patologi för det fortsatta kliniska arbetet under medicinkirurgiåret. Beträffande Lunds universitet beslöts vidare, att den ena av universitetets två patologiprofessurer skall överflyttas till Malmö och ha hela sin undervisning förlagd därstädes. Såsom institution för denne professor skall tjäna den nybyggnad för patologi vid Malmö allmänna sjukhus, vilken beräknas bli färdigställd mot slutet av innevarande år.

Då patologiundervisningen även i sin sålunda omändrade form kommer att inrymma vissa teoretiska moment, skulle det stå i bättre överensstämmelse med faktiskt föreliggande förhållanden om beträffande patologien orden »klinisk (praktisk)» i det remitterade avtalsförslagets § 1 finge utgå.

Från de synpunkter kanslern har att företräda föreligger i övrigt icke anledning till erinran mot avtalsförslaget.

Beträffande tolkningen av § 10 i 1952 års avtal torde någon tvekan icke böra råda om, att statens bidrag till anskaffande av i paragrafen angiven utrustning begränsats till 25 procent av anskaffningskostnaden.

Med anledning av vad universitetskanslern anfört har *förhandlingskommissionen* avgivit förnyat utlåtande i ärendet och därvid anfört bl. a. följande.

Vid förhandlingarna med Malmö stad har det av universitetskanslern berörda spörsmålet icke varit föremål för någon egentlig uppmärksamhet. Från kommissionens sida har man utgått från att stadens medgivande avsett all den undervisning, som i samband med den ena patologiprofessurens överflyttande till Malmö kommer i fråga. Skälen härför är uppenbara. I samband med tillkomsten av gällande avtal förekom viss diskussion rörande dåvarande patologiska avdelningens utnyttjande för undervisning och forskning. I enlighet med universitetskanslerns uttalade uppfattning enades parterna då om, att patologiska avdelningen fick utnyttjas för undervisning och forskning utan begränsning till de specialiteter, som de i avtalet särskilt uppräknade klinikerna tillgodosåg. Staden har vidare i anslutning till förslaget om överflyttande av den ena patologiprofessuren till Malmö vid planerandet av den nya institutionsbyggnaden haft kontakt med medicinska fakulteten, och den nya patologiska institutionen torde från stadens sida ha direkt avsetts såsom institution för den förflyttade professuren.

I sak torde det således icke föreligga någon meningsskiljaktighet mellan kommissionen och staden om, att all den undervisning, som ankommer på den i Malmö stationerade patologiprofessorn, får äga rum å allmänna sjukhuset. Enligt läkarutbildningskommitténs betänkande och propositionen i läkarutbildningsfrågan kommer vidare patologiundervisningen framdeles att bedrivas i synnerligen nära anknytning till den kliniska undervisningen. Det borde vid sådant förhållande knappast kunna vålla någon meningsskiljaktighet i framtiden om, att förekomsten av orden »klinisk (praktisk)» i avtalsförslaget icke utgör något hinder för att avtalet skall anses omfatta även meddelande av sådana i patologiundervisningen ingående teoretiska moment, som universitetskanslern åsyftar. Så mycket mera synes detta vara fallet som gränsdragningen mellan klinisk (praktisk) och teoretisk undervisning torde vara i viss mån flytande och det även i den undervisning, som meddelas vid i huvudavtalet uppräknade kliniker vid allmänna sjukhuset, säkerligen också ingår teoretiska moment.

Då emellertid frågeställningen nu aktualiserats, synes det böra upptagas till övervägande att genomföra den av kanslern önskade ändringen i avtalsförslaget. Någon ändring i sak kan detta, såsom av det sagda framgår, icke anses innebära. Ändringen torde därför kunna betraktas såsom varande mera av redaktionell karaktär. Drätselkammaren i Malmö har förklarat sig för sin del ansluta sig till den av kommissionen uttalade uppfattningen om tolkningen av avtalsförslaget.

Departementschefen

I proposition nr 212/1954 har förutsatts, att undervisning i klinisk bakteriologi vid Lunds universitet enligt den nya medicinska studieordningen skall förläggas till Malmö allmänna sjukhus. I fråga om undervisningen

i patologi har densamma jämväl avsetts skola ske vid nämnda sjukhus med början under höstterminen 1956. Vid sjukhuset är f. n. under uppförande en nybyggnad för patologiska och bakteriologiska institutioner. För ifrågavarande institutioners ianspråktagande för undervisning och forskning erfordras jämlikt gällande avtal mellan staten och Malmö stad särskild överenskommelse, varför förhandlingar i frågan ägt rum mellan en särskild statlig förhandlingskommission och representanter för staden. Härvid har enighet uppnåtts om ett förslag till avtal för vars innehåll en redogörelse tidigare lämnats.

Det förslag till avtal, som förhandlingskommissionen framlagt, ansluter sig i sina huvuddrag till nu gällande avtal. I den mån så är fallet föranleder detsamma ingen erinran från min sida. Enligt min mening är emellertid förslaget, att staden under vissa i avtalet angivna förutsättningar skall äga gottskriva sig ränta ägnat att väcka starka betänkligheter icke minst med hänsyn till den prejudicerande betydelse, som en dylik bestämmelse skulle få i fråga om redan träffade och framtida uppgörelser om anordnande av medicinsk undervisning vid andra sjukhus. Jag vill i detta sammanhang erinra om, att den statliga medelsanvisningen till den patologisk-bakteriologiska institutionens uppförande hittills grundats på från stadens sjukhusdirektion infordrade uppgifter samt att härvid någon nedskärning av uppgivna medelsbehov icke skett. Det synes mig därför icke med fog kunna hävdas, att staden genom åtgärder från statsmakternas sida hindrats att utfå statsbidrag under byggnadstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg för ifrågavarande ändamål. Vid sådant förhållande anser jag den föreslagna § 3 böra utgå ur avtalet, vilket jag i övrigt biträder.

Med anledning av vad medicinska fakulteten vid universitetet i Lund anfört i fråga om tolkningen av § 10 i 1952 års avtal vill jag framhålla, att jag helt ansluter mig till vad universitetskanslern härutinnan anfört. Någon ovisshet rörande den rätta tolkningen av avtalet på denna punkt synes mig sålunda icke föreligga.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna av mig i det föregående angivna grunder för samarbete med Malmö stad rörande medicinsk undervisning vid de patologiska och bakteriologiska institutionerna vid Malmö allmänna sjukhus.

Avtal med Göteborgs stad angående upplåtelse av kvinnoklinik I vid Sahlgrenska sjukhuset för medicinsk undervisning och forskning m. m.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 11 mars 1955 en kommission med uppdrag bl. a. att med Göteborgs stad upptaga de förhandlingar, som enligt vad därom anförts i propositionen nr 133/1955 borde komma till stånd med anledning av framlagt förslag om överflyttning av undervisningen i obstetrik och gynekologi från kvinnoklinik II till kvinnoklinik I vid Sahlgrenska sjukhuset.¹

Såsom resultat av de förhandlingar, som kommissionen fört med delegerade från Göteborgs stad, har kommissionen, som antagit namnet förhandlingskommissionen med Göteborgs stad i vissa medicinska universitetsfrågor, med skrivelse den 28 november 1955 framlagt förslag till avtal angående upplåtelse av kvinnoklinik I vid Sahlgrenska sjukhuset för medicinsk undervisning och forskning i obstetrik och gynekologi. Över förslaget har yttranden avgivits av statskontoret och 1955 års läkarutbildningsutredning.

Kommissionen har därjämte i skrivelse den 20 februari 1956 hemställt om anvisande av 28 000 kronor för vissa omändringsarbeten inom kvinnoklinik II.

Förhandlingskommissionens utredning och förslag

Av skäl, för vilka redogjorts i propositionen nr 133/1955 (s. 35) framhöll organisationskommittén vid medicinska högskolan i Göteborg i skrivelse den 30 juni 1954, att det skulle vara av stor betydelse, om den obstetrisk-gynekologiska undervisningen och forskningen kunde överflyttas från kvinnoklinik II till kvinnoklinik I. För bestridande av i samband härmed förutsedda kostnader för anordnande av ett samlingsrum jämte lokaler för expedition och arkiv hemställde organisationskommittén om anvisande av 16 600 kronor. Den ifrågasatta överflyttningen borde av olika skäl äga rum i början av år 1956. Samtidigt härmed borde barnmorskeundervisningen, som var förlagd till kvinnoklinik I, överflyttas till kvinnoklinik II.

I enlighet med i förenämnda proposition framlagt förslag anvisade 1955 års riksdag för budgetåret 1955/56 ett reservationsanslag av 16 600 kronor för nyssnämnda ändringsarbeten inom kvinnoklinik I.

Vid de förhandlingar, som kommissionen fört med stadens delegerade, har framkommit, att frågan om överflyttning av undervisningen i obstetrik och gynekologi är mer komplicerad än vad som framgår av organisationskommitténs i förenämnda proposition refererade framställning i ämnet.

¹ Som ledamöter i förhandlingskommissionen har ingått förre landshövdingen A. G. Richert, tillika ordförande, kanslirådet G. Z. Topelius och professorn M. Odin.

I en den 9 juni 1955 dagteknad promemoria har sjukhusdirektören H. Höglund angivit de allmänna riktlinjer, som enligt sjukhusdirektionens mening bör följas vid avgörandet av förevarande fråga. I promemorian anföres bl. a. följande.

Frågan om undervisningslokaler och andra utrymmen inom kvinnoklinik I för den medicinska undervisningen i obstetrik och gynekologi har närmare utretts. Den medicinska fakulteten önskar i första hand disponera föreläsningssalen med biutrymmen i klinikens förlossnings- och operationsflygel. Dessa utrymmen uppgå till 135 m² resp. 473 m³. Lägges dagens byggnadskostnader till grund för en beräkning, skulle dessa lokaler betinga ett anskaffningsvärde av 94 600 kronor efter 200 kronor per m³. De kandidatutrymmen, som därtill behövs och som med förlust av 10 vårdplatser skulle erhållas inom en vårdavdelning, har uppmätts till 118,6 m², vartill bör läggas korridorutrymmen inom den avdelade ytan med 35,5 m², så att sammanlagt 154 m² eller 539 m³ disponeras. I och med att vårdavdelningen på detta sätt beskäres går staden miste om 10 vårdplatser. Värdet av dessa bör beräknas med utgångspunkt från, att byggnadsvolymen per vårdplats inom kvinnokliniken I är 149 m³ eller för 10 platser 1 490 m³ och att byggnadskostnaden i dag är 200 kronor per m³, varvid en summa av 298 000 kronor erhålles. Sammanlagda anskaffningsvärdet av föreläsningsslokaler och kandidatutrymmen blir således (94 600 + 298 000) 392 600 kronor. Hur dessa kostnader skall fördelas på staten och staden blir en annan fråga. Föreläsningssutrymmen inom nu pågående nybyggnader vid Sahlgrenska sjukhuset skall enligt 1948 års avtal bekostas av staten och staden med hälften vardera. Samma princip synes böra följas i detta fall och 94 600 kronor sålunda fördelas lika på stat och kommun med vardera 47 300 kronor. Samma fördelningsprincip gäller också för dagrum och jourrum för kandidater, medan däremot omklädningsrum helt bekostas av staten. Huruvida anskaffningskostnaden för arbetsrum för amanuens skall bekostas helt av endera parten eller delas, har varit oklart. De kliniska amanuenserna tjänstgör i sjukvården i underläkares ställning, och staden bidrager med $\frac{1}{3}$ av deras löne- och semesterförmåner. Därför anses det från universitetshåll motiverat, att staden håller arbetsrum åt kliniska amanuenser och bekostar rummens inredning med möbler, telefon etc. Från sjukhusdirektionen har gjorts gällande, att skäl finns för åtminstone en hälftindelning av kapitalutgiften för amanuensexpeditionerna, om de icke helt skall bekostas av staten. Frågan har hittills ej varit direkt aktuell. Om man utgår från, att anskaffningskostnaden för amanuensrummet skall lika fördelas mellan parterna liksom kostnaden för dagrum och jourrum, men att omklädningsrum helt bekostas av universitetet, skulle 298 000 kronor fördelas med 54 procent eller 160 920 kronor på staten och med 46 procent eller med 137 080 kronor på staden. Ytan har härvid använts som fördelningsgrund (83 resp. 71 m²).

Vad beträffar ändringskostnaderna, som beräknats till 16 600 kronor, har universitetet ansett sig helt böra bestrida dessa. Utrustningen med möbler, armatur och dylikt till föreläsningss- och kandidatutrymmen skall för lokaler, som avses i avtalet, fördelas med hälften på vardera parten. Överenskommelse bör träffas, att staten utger hälften av dagsvärdet för befintlig utrustning inom föreläsningsslokalerna och deltagar med halva kostnaden för den kompletterande utrustning med möbler, armatur och

dylikt, som kan behövas inom kandidatutrymmena, dock icke för klädskap, som helt bör bekostas av staten.

Driftkostnaderna för de utrymmen, som sålunda ifrågasättes till upplåtande inom kvinnokliniken I för undervisning, bör, i likhet med vad som sker för andra dylika lokaler, bestridas av staden. När staden i bidrag från staten erhåller 10 procent på dagkostnaden för vid undervisningsklinikerna vårdade, har räknats med att detta belopp bl. a. täcker drift- och underhållskostnader för föreläsnings- och dylika utrymmen, som begagnas av universitetet för den kliniska undervisningen av medicine studerande. I sammanhanget bör nämnas, att när kvinnokliniken I med sina till 263 reducerade platser blir undervisningsklinik i stället för kvinnokliniken II, ökas det statliga driftbidraget med omkring 285 000 kronor per år.

Det har visat sig, att den statliga förhandlingskommissionen och uppenbarligen också organisationskommittén för den medicinska högskolan erhållit den uppfattningen, att staden icke har några ekonomiska anspråk i samband med upplåtelsen av föreläsnings- och kandidatutrymmen inom kvinnokliniken I, sedan staten anslagit 16 600 kronor för erforderliga ändringsarbeten, och att det följaktligen blott nu gäller en mer formell ändring i mellanvarande avtal om den medicinska undervisningen. Såväl sjukhusdirektören som professorn Fredrikson har emellertid vid tidigare överläggningar i frågan ansett det helt naturligt och självklart, att statsmakterna skulle upptaga närmare förhandlingar med staden om de ekonomiska villkoren för lokalupplåtelsen, eftersom 1948 års avtal icke reglerar frågan om de permanenta undervisningslokalerna för obstetrik och gynekologi, varom nu är fråga. Att särskild ersättning skulle utgå, har ansetts vara desto mer självklart, som staden trots en därom på sin tid gjord framställning icke erhållit statsbidrag till uppförande av kvinnokliniken I.

Såsom resultat av de förda förhandlingarna har förhandlingskommissionen framlagt *förslag till avtal* av följande lydelse:

1. Staden upplåter för tiden den 1 april 1956—den 31 mars 1959 kvinnokliniken I vid Sahlgrenska sjukhuset till Göteborgs universitet för undervisning och forskning i obstetrik och gynekologi. Upplåtelsen sker kostnadsfritt.

Det åtagande, som enligt punkt 11 i det av Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 godkända avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg åvilar staden att för nyss angivna ändamål upplåta kvinnokliniken II vid Övre Husargatan, upphör fr. o. m. den 1 april 1956.

2. Universitetets medicinska fakultet äger att, under den tid detta avtal är gällande, för undervisnings- och forskningsändamål helt disponera den i flygelbyggnaden till kvinnokliniken I en trappa upp belägna föreläsningssalen med biutrymmen, tillsammans omfattande en golvyta av 135 m².

3. Befintliga möbler, armatur och liknande utrustning till de i punkt 2 angivna lokalerna få under avtalstiden utan kostnad disponeras av fakulteten. Ny sådan utrustning ävensom instrument, apparatur och liknande för undervisning och forskning erforderlig utrustning bekostas av staten.

4. I fråga om skyldigheten att bestrida underhålls- och driftkostnader skola beträffande kvinnokliniken I samma bestämmelser gälla som enligt punkterna 27—29 i det ovan under punkt 1 angivna avtalet.

Vid sina förhandlingar har kommissionen och stadens delegerade i princip enats om, att kvinnokliniken I jämväl efter avtalstidens utgång den 31 mars 1959 skall disponeras för den vid universitetet bedrivna undervisningen och forskningen i obstetrik och gynekologi. Enighet har vidare förelegat om, att vissa om- eller tillbyggnadsarbeten av kvinnokliniken I inom en snar framtid påkallas för att kliniken skall på ett ändamålsenligt sätt kunna utnyttjas för undervisning och forskning. Universitetets medicinska fakultet har beslutat att föranstalta om en utredning av denna fråga. Det har förutsatts, att nya förhandlingar därefter kommer att upptagas mellan staten och staden rörande i samband därmed uppkommande spörsmål. Enligt kommissionens mening är det ur undervisningens och forskningens synpunkt mycket angeläget, att den förutsedda förflyttningen från kvinnokliniken II till kvinnokliniken I nu kommer till stånd. Kommissionen har härvid särskilt beaktat de förhållanden, som kommer att successivt inträda genom det av 1955 års riksdag beslutade ökade årliga intaget av studerande vid de medicinska högskolorna.

I förenämnda skrivelse den 20 februari 1956 erinrar förhandlingskommissionen om, att Kungl. Maj:t den 28 oktober 1955 uppdragit åt kommissionen att upptaga förhandlingar med Göteborgs stad angående bl. a. upplåtelse av lokaler för barnmorskeläroanstalten därstädes. Anstalten, som varit förlagd till kvinnokliniken I, är nu avsedd att överflyttas till kvinnokliniken II.

Vid de förhandlingar kommissionen fört med delegerade för staden har det visat sig, att vissa omändringsarbeten i kvinnokliniken II påkallas för tillgodoseende av barnmorskeläroanstaltens behov. Dessa arbeten avser dels iordningställande i bottenvåningen av undervisnings- och expeditionslokaler för barnmorskeundervisningen för en beräknad kostnad av 13 200 kronor, dels ock iordningställande av gymnastiklokal, att gemensamt brukas av barnmorskeläroanstalten och staden, för en kostnad av 29 500 kronor. Enighet har vid förhandlingarna rått om nödvändigheten av ifrågavarande omändringsarbeten samt att kostnaderna för gymnastiklokalen bör halveras mellan staten och staden. De kostnader, som skulle komma att falla på statsverket, kan alltså beräknas till (13 200 + 14 750) i runt tal 28 000 kronor. Barnmorskeläroanstaltens överflyttning till kvinnokliniken II förutses äga rum den 1 april 1956 i samband med att den medicinska undervisningen i obstetrik och gynekologi överflyttas till kvinnokliniken I. Det är därför angeläget, att medel snarast ställes till förfogande för angivna omändringsarbeten i kvinnokliniken II. Arbetena är avsedda att utföras genom stadens försorg.

Då det av fjolårets riksdag beviljade reservationsanslaget av 16 600 kronor för vissa ändringsarbeten i kvinnokliniken I icke kan komma att under innevarande eller nästa budgetår tagas i anspråk för därmed avsett ändamål, torde dessa medel enligt kommissionens mening lämpligen i stället

böra disponeras för bestridande av kostnaderna för iordningställande för barnmorskeläroanstalten av förenämnda lokaler i kvinnokliniken II. Härutöver bör för bestridande av dessa kostnader för nästa budgetår anvisas (28 000 — 16 600) i runt tal 12 000 kronor.

Yttranden

Över avtalsförslaget har yttrande avgivits av *statskontoret* och *1955 års läkarutbildningsutredning*.

Statskontoret har intet att erinra mot avtalsförslaget.

1955 års läkarutbildningsutredning tillstyrker kommissionens förslag samt framhåller, att utredningen med hänsyn till bl. a. den beslutade utbyggnaden av de teoretiska medicinska institutionerna i Göteborg torde komma att föreslå en utökning därstädes av antalet medicine studerande jämväl på det kliniska utbildningsstadiet. En sådan utökning skulle för undervisningen i obstetrik och gynekologi bli aktuell fr. o. m. höstterminen 1959. Utredningen noterar därför med stor tillfredsställelse, att enighet i princip uppnåtts om att kvinnokliniken I även efter avtalstidens utgång den 31 mars 1959 fortfarande skall disponeras för den vid universitetet bedrivna undervisningen och forskningen i nämnda ämne.

Departementschefen

Såsom jag framhöll i proposition nr 133/1955 är det såväl ur forskningens som undervisningens synpunkt angeläget, att undervisningen i obstetrik och gynekologi överflyttas till den inom Sahlgrenska sjukhusets område belägna kvinnokliniken I. En dylik överflyttning torde jämväl som 1955 års läkarutbildningsutredning framhållit såvitt angår nämnda ämne vara en förutsättning för en framtida förutsatt utökning av antalet medicine studerande i Göteborg. På grund härav och då jag icke funnit anledning till erinran mot kommissionens uppgörelse med Göteborgs stad biträder jag det framlagda avtalsförslaget.

Enligt vad förhandlingskommissionen uppgivit avses barnmorskeläroanstalten skola överflyttas till kvinnoklinik II den 1 april 1956 i samband med att den medicinska undervisningen i obstetrik och gynekologi överflyttas till kvinnoklinik I. För att så skall kunna ske erfordras vissa ombyggnadsarbeten inom kvinnoklinik II, vilka arbeten kostnadsberäknats till 42 700 kronor. Kommissionen har föreslagit, att å staten fallande del av kostnaden eller 28 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår. Enligt vad jag under hand erfarit kan resultatet av kommissionens förhandlingar icke i och för sig påverka storleken av den föreslagna statliga anslagsbevillningen för nästa budgetår. Med hänsyn härtill förordar jag, att medel för erforderliga byggnadsåtgärder anvisas. För ändamålet bör å riksstaten upptagas ett anslag av reservationsanslags natur under nedan angivna rubrik. Då det för innevarande budgetår under elfte huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till

vissa ändringsarbeten inom kvinnoklinik I icke enligt vad förhandlingskommissionen framhållit kommer att behöva tas i anspråk för därmed avsett ändamål under innevarande eller nästa budgetår, torde vid utgången av budgetåret 1955/56 förefintlig reservation å detta anslag böra överföras till det nya anslaget. Detta anslag bör i enlighet härmed uppföras med (28 000 — 16 600) i runt tal 12 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående angivna grunder för upplåtelse av kvinnoklinik I vid Sahlgrenska sjukhuset för medicinsk undervisning och forskning;

b) till *Göteborgs universitet: Bidrag till vissa ändringsarbeten inom kvinnoklinik II* för budgetåret 1956/57 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 12 000 kronor.

Avtal om uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg

Inledning

I proposition nr 133/1955 lämnade jag en redogörelse för dels en av det större akademiska konsistoriet vid Göteborgs universitet gjord framställning om anvisande av 500 000 kronor för uppförande av mikrobiologiska institutioner, dels ock en av Göteborgs sjukhusdirektion gjord hemställan, att Kungl. Maj:t måtte förelägga 1955 års riksdag förslag till uppförande av nämnda institutioner. I anslutning härtill förklarade jag mig icke ha något att erinra mot utformningen av framlagt förslag till nybyggnader. Jag ansåg mig emellertid icke beredd att för det dåvarande taga ställning till frågan om fördelningen mellan staten och staden av de beräknade byggnadskostnaderna. Förhandlingar härom borde upptagas med staden i anslutning till de förhandlingar, som i övrigt påkallades av det av mig biträdda förslaget. Vad sålunda föreslogs lämnades av riksdagen utan erinran.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande uppdrog jag den 11 mars 1955 åt den under föregående punkt omförmälda förhandlingskommissionen att upptaga förhandlingar med Göteborgs stad i frågan.

Kommissionen har framlagt förslag i ämnet den 30 november 1955. Över förslaget har yttranden avgivits av statskontoret och 1955 års läkarutbildningsutredning.

Förhandlingskommissionens utredning och förslag

I syfte att erhålla underlag för bedömande av frågan om fördelningen mellan staten och staden av kostnaderna för uppförande av ifrågavarande

institutionsbyggnader har en utredning härom företagits av kommissionsledamoten, professorn Odin och byråchefen i stadens sjukhusdirektion Bunne, vilka anfört bl. a. följande.

»Byggnadskomplexets nettoytinnehåll utgör 8 244 m² med följande fördelning på olika ändamål.

Staten			
Allmän bakteriologisk institution	1 953 m ²		
Virologisk avdelning	285 »		
Klinisk-bakteriologisk institution	1 044 »	3 282 m ² =	40 %
Staden			
Bakteriologiskt laboratorium	3 298 m ²		
BCG-laboratorium	182 »		
Viruslaboratorium	1 335 »		
Reservutrymmen	147 »	4 962 m ² =	60 %
		Summa 8 244 m ² =	100 %

Nettoytan avser närmast nyttig golvyta och innefattar icke inner- och ytterväggar, korridorer, trapphus, hissar, trummor, pelare, sopnedkast, transformatorrum, maskinrum, fläktrum, skyddsrum och garage, ej heller omklädningsrum och toaletter. En företagen granskning har visat, att nämnda utrymmen i lika mån hänför sig till statens som stadens behov. Det kan givetvis diskuteras, om reservutrymmena å 147 m² helt skall föras på staden, eller om de skall lika fördelas på staten och staden. Skäl kan andragas för både ena och andra förfaringssättet. Staden har säkerligen rätt snart behov av dessa lokaler men de ligger i omedelbar anslutning till statens virologiska avdelning, som är liten och blott upptager 285 m².

I sammanhanget kan vidare diskuteras, om BCG-laboratoriet helt skall föras på staden. Så har skett, emedan staden sedan flera år driver ett sådant laboratorium och laboratoriet icke direkt har att göra med undervisning. Men förhållandet är sådant, att detta laboratorium är det enda i hela landet och att Göteborgs stad endast behövde 1,25 procent eller 1 072 vaccinampuller av de cirka 86 165, som tillverkades år 1954. För landet i övrigt levererades 39 225 eller 45,5 procent. När det gäller fördelning av kostnaden för nyanläggning bör hänsyn tagas till dessa förhållanden, så att åtminstone hälftindelning av anläggningskostnaden kan ske. Fördelas ytan för BCG-laboratoriet om 182 m² och reservutrymmet å 147 m² lika mellan stat och kommun med 164,5 m² på vardera, blir fördelningen

Staten	3 446,5 m ² = 41,8 %
Staden	4 797,5 m ² = 58,2 %

Ytterligare en omständighet bör ihågkommas, nämligen att bakteriologiska laboratoriet sedan länge betjänar västra delen av landet och att det virologiska laboratoriet får samma uppgift. Av 198 124 prov år 1954 hänförde sig endast 145 311 eller 73,3 procent till stadens inrättningar medan resterande 26,6 procent eller 52 813 prov huvudsakligen härrörde från sjukvårdsinrättningar utanför Göteborg. För det virologiska laboratorium, som

sedan några år bedrivs i provisoriska lokaler och i begränsad omfattning, var 10 procent av de cirka 10 000 analyserna från annat håll.

Slutligen måste man vid bedömningen av frågan om fördelning av kostnaden för de mikrobiologiska institutionerna hålla i minnet, att de är en del av ett planerat institutionskomplex för patologi och bakteriologi, och att den redan uppförda byggnaden för patologi till fyra femtedelar användes för undervisning och forskning och blott till en femtedel för stadens behov.

En beräkning vad staten och staden skulle hava bidragit med, därest vardera parten fördelat anläggningskostnaderna för de båda byggnadskomplexen i förhållande till disponerad nettogolvyta, framgår av följande sammanställning.

	Fördelning av yta			Fördelning av kostnad enligt ytdisposition		
	Staten	Staden	%	Staten	Staden	Summa
Patologiska inst.	2 879	706	80—20	4 067 069	1 016 767	5 083 836
Mikrobiologiska inst.	3 446	4 798	42—58	6 300 000	8 700 000	15 000 000
	6 325	5 504	—	10 367 069	9 716 767	20 083 836

Staten och staden har bidragit till den patologiska institutionen med vardera 2 514 918 kronor och det har begärts, att kostnaden för mikrobiologiska institutionerna skall fördelas med 7 500 000 kronor på vardera parten. Tillhoppa gör detta 10 041 918 kronor på staten och lika mycket på kommunen. Som synes av förestående tabell är det rätt god samstämmighet mellan de båda beräkningsgrunderna. Beräkningen pekar t. o. m. på, att staten skulle tagit större del än 50 procent. Vidare bör beaktas, att bakteriologiska och virologiska rutinlaboratorierna betjänar en stor del av Västsverige och att BCG-laboratoriet blott till ringa del betjänar Göteborgs stad.

Av den utredning, som sålunda företagits, har kommissionen kommit till den uppfattningen, att kostnaderna för uppförande av nu ifrågakvarande byggnader bör lika fördelas mellan staten och staden.

Förhandlingskommissionens *förslag till överenskommelse* har följande lydelse:

Under förbehåll av å ena sidan Kungl. Maj:ts och å andra sidan stadsfullmäktiges i Göteborg godkännande har följande överenskommelse träffats mellan kommissionen för förhandlingar med Göteborgs stad i vissa medicinska universitetsfrågor och stadens förhandlingsdelegerade rörande uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg:

1) Med ändring av vad i punkten 3, första stycket, av det av Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 godkända avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg stadgas rörande uppförande av en bakteriologisk institution vid Sahlgrenska sjukhuset skall genom stadens försorg, utanför sjukhusområdet, vid Guldhedsgatan, cirka 150 meter från den nya patologiska institutionsbyggnaden, uppföras ett byggnadskomplex, inrymmande de s. k. mikrobiologiska institutionerna, d. v. s. förutom institutioner för allmän och klinisk

bakteriologi jämväl stadens bakteriologiska och virologiska laboratorier samt BCG-laboratorium.

2) Kostnaderna för uppförande av de under 1) angivna mikrobiologiska institutionerna — beräknade till sammanlagt 15 000 000 kronor — skola bestridas av staden, dock att staten lämnar bidrag därtill med hälften av de verkliga kostnaderna. Statens bidrag skall successivt allt efter byggnadsföretagets fortskridande tillhandahållas staden.

Yttranden

Statskontoret tillstyrker förslaget till överenskommelse med hänsyn till den utredning, som numera företagits i ämnet, och i betraktande av de stora kostnader, som Göteborgs stad påtagit sig med avseende å uppbyggnaden av universitetet i Göteborg.

1955 års läkarutbildningsutredning framhåller, att det av 1955 års riksdag fattade beslutet om en ökad intagning av medicine studerande medför krav på ytterligare utbildningsplatser under det propedeutiska året, till vilket bl. a. huvuddelen av undervisningen i bakteriologi är hänförlig. Oaktat de planerade mikrobiologiska institutionerna icke kan färdigställas till denna tidpunkt, är det angeläget, att uppförandet av desamma påbörjas snarast möjligt.

Departementschefen

Det förslag till överenskommelse rörande uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg, som förhandlingskommissionen nu framlagt, innebär, att staten skall bidra med hälften av de verkliga kostnaderna för institutionernas uppförande, vilka kostnader uppskattats till 15 000 000 kronor. Jag har vid prövningen av förslaget till överenskommelse kommit till den uppfattningen, att detsamma får anses innebära en acceptabel lösning av frågan om statens bidrag till kostnaderna för ifrågakvarande institutioner. I likhet med statskontoret har jag härvid ansett avseende böra fästas vid de stora kostnader, som staden påtagit sig i samband med tillkomsten av den medicinska högskolan i staden, varigenom gynnsamma förutsättningar skapats för anordnandet av denna högskola. Även om vissa erinringar i fråga om en och annan detalj kan riktas mot den utredning, som legat till grund för den nu träffade överenskommelsen, kan dessa anmärkningar icke anses vara av den betydelse, att någon ändring i förslaget till överenskommelse ur statens synpunkt för den skall synes påkallad. Jag förordar således, att det uppgjorda förslaget till överenskommelse oförändrat lägges till grund för samarbetet mellan staten och Göteborgs stad rörande de mikrobiologiska institutionernas uppförande. Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t på min hemställan i årets statsverksproposition hemställt om anvisande av 3 000 000 kronor för påbörjande av byggnadsföretaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna av mig i det föregående förordade grunder rörande statens bidrag till uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Jan Ödmann

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Karolinska sjukhuset: Utrustning.....	3
Inledning.....	3
Utrustningskommitténs utredning och förslag.....	4
Yttranden.....	6
Departementschefen.....	8
Vissa överenskommelser med Stockholms stad om upplåtelse av stadens sjukhus för undervisningsändamål.....	9
Inledning.....	9
Förhandlingskommissionens utredning och förslag.....	11
A. Patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus.....	11
B. Övningslaboratorium i klinisk kemi vid serafimerlasarettet.....	14
Yttranden.....	17
Departementschefen.....	18
Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala.....	20
Förslag.....	20
Motiv.....	21
Yttranden.....	26
Departementschefen.....	27
Avtal om medicinsk undervisning vid de patologiska och baktericologiska insti- tutionerna vid Malmö allmänna sjukhus.....	29
Inledning.....	29
Förhandlingskommissionens utredning och förslag.....	30
Yttranden.....	33
Departementschefen.....	34
Avtal med Göteborgs stad angående upplåtelse av kvinnoklinik I vid Sahl- grenska sjukhuset för medicinsk undervisning och forskning m. m.	36
Inledning.....	36
Förhandlingskommissionens utredning och förslag.....	36
Yttranden.....	40
Departementschefen.....	40
Avtal om uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg.....	41
Inledning.....	41
Förhandlingskommissionens utredning och förslag.....	41
Yttranden.....	44
Departementschefen.....	44